

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

- Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Қирғизистон Республикаси Президенти Алмазбек Атамбоев таклифига биноан 5-6 сентябрь кунлари давлат ташрифи билан ушбу мамлакатда бўлди.
- 7 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев "Хуқуқий ахбороти тарқатиш ва ундан фойдаланишни таъминлаш тўғрисида"ги қонунни тасдиқлади.
- Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев Қозоғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбаевнинг таклифига биноан 2017 йил 9-10 сентябрь кунлари Қозоғистонга ташриф буюрди ва Ислох Ҳамкорлик ташкилотининг Фан ва технологиялар бўйича биринчи саммитида иштирок этди ҳамда нутқ сўзлади.
- Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев 2017 йил 8 сентябрь куни "Болаларни уларнинг соғлиғига зарар етказувчи ахборотдан ҳимоя қилиш тўғрисида"ги қонунни имзолади.
- 2017 йил 8 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев "Ўзбекистон Республикасида маъмурий ислохотлар концепциясини тасдиқлаш тўғрисида"ги фармонни имзолади.
- 9 сентябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев "Мақтабгача таълим тизимини тубдан такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорни тасдиқлади.

ДЕПУТАТ МИНБАРИ

Валюта бозорида тенглик таъминланади

Сўнгги йилларда мамлакатимизда иқтисодиёт соҳасини ислох қилиш, жумладан, валюта сиёсати ва ташқи савдо фаолияти соҳасини такомиллаштириш бўйича кўрилган чора-тадбирлар миллий иқтисодиётга хорижий сармояларни жалб этиш, экспорт салоҳиятини ошириш, замонавий, экспортга йўналтирилган ишлаб чиқаришларни ҳамда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларини барқарор ривожлантиришга хизмат қилмоқда.

Шунга қарамай, ташқи савдо қатнашчиларининг маблағларини хорижий валютага конвертация қилишда амалиётда ортқча маъмуричиликлар мавжудлиги соҳани ислох этишни тақозо этаётган эди. Бунга биз, депутатлар ҳудудларга чиққан имизда ушбу соҳадаги муаммолар юзасидан тадбиркорлик субъектлари ва фуқаролар томонидан билдирилган мурожаатларга кўп бора дуч келган эдик.

Мазкур масалага ечим топиш мақсадида 2017 — 2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясида валюта соҳасини тартибга солишнинг бозор механизмларини жорий қилишга доир вазифалар белгиланган эди. Жорий

ойтахтимиздаги Амир Темур ҳайкали ёнида Тошкент шаҳар ички ишлар бош бошқармаси ички ишлар органлари таянч пунктларининг профилактика инспекторлари ўзларига ишониб топширилган ҳудудда фуқаролар тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш, қонуний манфаатларини ишончли ҳимоялашга тантанали қасамёд қилди. Тадбирда профилактика инспекторларига хизмат уйлари ва имтиёзли кредит асосида харид қилинган янги автомашиналар қалитлари тантанали топширилди.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари, вазирлик ва идоралар, жамоат ташкилотлари вакиллари иштирок этди. Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 20 апрелдаги «Ички ишлар органлари таянч пунктларининг профилактика инспекторларини хизмат уй-жойи билан таъминлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига мувофиқ, профилактика инспекторларига хизмат уйлари берилмоқда.

Профилактика инспекторлари қасамёд қилди

Давлатимиз раҳбарининг 2017 йил 10 апрелдаги «Ички ишлар органларининг фаолияти самардорлигини тубдан ошириш, жамоат тартибини, фуқаролар ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатларини ишончли ҳимоя

қилишни таъминлашда уларнинг масъулиятини кучайтириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармонида ички ишлар органларини ижтимоий йўналтирилган профессионал тузилмага айлантириш муҳим вазифа этиб белгиланган.

Оқил Ғуломов ўзА олган суратлар

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенати Раиси Н.Иўлдошев ва бошқалар жорий йилнинг ўтган 8 ойида мамлакатимизда содир этилган жиноят ва ҳуқуқбузарликлар сони ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 6 мингтага камайгани, 1,5

минг маҳаллада эса ҳуқуқбузарлик умуман содир этилмаганини қайд этди. Ўзбекистон Республикасининг «Ички ишлар органлари тўғрисида»ги қонун қабул қилингани, ўтган даврда давлатимиз раҳбари томонидан ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар фаолиятини такомиллаштиришга оид ўнга яқин ҳужжат имзолангани бу борада муҳим омил бўлмоқда.

«Нуроний» жамғармасининг Шайхонтоҳур тумани Олмазор маҳалласидаги бўлинимасига раҳбарлик қилаётган Тўлқин ота Шарипов ҳам маҳалла профилактика инспекторини табриклагани келган.

— Лейтенант Дониёр Шарофуддинов маҳалла аҳлининг обрўсини қозонишга ҳаракат қилади, одамларнинг мурожаатларини эътиборсиз қолдирмайди, — дейди у. — Ўз навбатида, биз, маҳалла фуқаролари йигини фаоллари профилактика тадбирларини ўтказишда ўнга яқиндан кўмак бермоқдамиз. Зеро, мақсадимиз ҳам, вазиғамиз ҳам бир — аҳоли тинчлиги ва осойишталигини таъминлаш.

Яшнобод тумани ички ишлар бошқармаси таянч пунктларидан бирида хизмат қилаётган профилактика инспектори, капитан Актамжон Норқулов касбдошлари номидан халқимиз осойишталигини ишончли таъминлаш йўлида сидқидилдан хизмат қилишини таъкидлади.

Хурматли муштарийлар,

2018 йил учун
"HURRIYAT"
газетасига обуна
бошланди.
Газетамизга обуна
бўлолмаганлар эса уни
савдо дўконларидан
харид қилишлари
мумкин.
Ўқинг, баҳра олинг ва
уни ҳамроҳларингизга
ҳам ҳадя этинг.
Бундан ташқари,
"Hurriyat"да
чоғ этилган
материаллар билан
www.hurriyat.uz сайти
орқали ҳам
танишингиз
мумкин.

"HURRIYAT"
ГАЗЕТАСИ СИЗНИНГ
ДОИМИЙ
ҲАМРОҲИНГИЗ
БЎЛИШИГА
ИШОНАМИЗ!

Сурхоннинг бағри қайноқ

Аэропортдан то шаҳарнинг Ислох Каримов номли бош кўчасига етгунча неча жойда тўсиқлар билан ўраб олинган, кун иссиғига қарамай, ишчилар куймаланаётган бинолар, бордонлар тепасида қўққайган қурилиш кранларига дуч келдик. Шаҳарнинг кўчаларида энгил машиналар қаторида қурилиш ашёлари ортган юк машиналари серкатнов. Термиз шаҳри янада кенгаяётган, янги бино ва кўчалар кўп қуриляётганидан гўёки улкан қурилиш майдонига ўхшарди.

ПУБЛИЦИСТИКА

"TAMANNO TEKSTIL"

Manzil: Surxondaryo viloyati, Termiz shahri, Iltifat Sadoqov chasi, 97 uy

Демография ва инсон омили

Мустақиллик йилларида мамлакатимизда эришилган ютуқлар салмоқли бўлди. Айниқса, муҳим демографик қатлам мамлакат ёшларининг аҳоли таркибидagi энг зарур инсон омили сифатидаги ролига эътибор кучайди. Чунки ёшлар бунёдкорлик салоҳиятига эга бебаҳо ресурсдир. Аммо мазкур салмоқли қатлам юрт тақдири ва келажагини ҳал қилувчи катта кучга айланиши учун давлат, давтаввал уларни ижтимоий, маънавий ва моддий жиҳатдан қўллаб-қувватлаши, ўз ҳуқуқ ҳамда мажбуриятларини эркин рўйбга чиқариши, жамиятда муносиб ўрнини топишига қулай шароит яратиши керак эди. Ўтган асрнинг 90-йилларида 20 миллиондан ортиқ Ўзбекистон халқининг қарийб 43 фоизини болалар ташкил этган. Бугунги кунда эса мамлакатимиз аҳолисининг 60 фоиздан зиёди ёшлардан иборат. Шу жиҳатдан алоҳида таъкидлаш зарурки, демографик кўрсаткичлар ва инсон омилини ўрганиш давр талабидир.

HARAKATLAR STRATEGIYASI
2017-2021

ёрламида ижобий ҳал қила олиши каби жараёнлар мазмунан модернизация билан боғланади. Одам боласининг камолга етиши ўта мураккаб демографик ўзгаришларнинг таркибий компоненти ҳисобланади. "Олим бўлиш осон, одам бўлиш қийин", "Нихол — ёшидан, бола бошидан", "Ёмондан яхши чиқди деб суюнма, яхшидан ёмон чиқди деб куюнма", "Бир болага етти маҳалла ота-она", "Яхши берсанг тарбия — дилрабо фарзанд бўлур, ёмон берсанг тарбия — ортиқ бало фарзанд бўлур" каби халқ мақоллари, нақл ва иборалар ёхш ҳикматли сўзлар бежиз айтилмаган.

Инсон омили шунчалик мураккаб, уни тўла шарҳлаш ва ўлчашга мавжуд қўрсаткичлар ва тарозилар ожизлик қилади.

"Барча нарсаси инсон учун, унинг манфаати учун" шioriни амалиётга татбиқ этиш, ижод ва бунёдкорликни кундалик одат ва тартиб-қоидага айлантириш, қадриятларга ҳурмат ва эъзоз, инсоннинг ўзини эса олий қадрият тарзида тан

олинишини аждодлардан авлодларга бекаму қўст етказиш, инсон феноменида мавжуд ботиний иллатлардан қутулиш йўлини қидириб топиш ва йўл қўйилган хато ва камчиликлардан сабоқ чиқариш, инсон омилининг барча тамойиллардан устуворлигини амалда исбот этиш ва ундан бутунги кун учун дастуриламал тарзида самарали фойдаланиш истиқболдаги муҳим вазифалар сафида турмоғи лозим.

Асосий мақсадимиз — мамлакатимизни янада тарққий эттириш ва халқимиз фаровонлигини юксалтиришдир.

Ҳаракатлар стратегиясида аҳолини ижтимоий муҳофаза қилишда демографик жараёнларни ўрганишга ҳам эътибор қаратилган. Ватанимизнинг қишлоқ туманларида юқори даражадаги табиий кўпайиш ёшлар умумий сонининг ўсишига олиб келган. Бироқ ёшларнинг қишлоқлардан шаҳарларга кўчиб ўтиши муносабати билан уларнинг қайта тақсимланиши содир бўлмоқда. Мамлакатнинг ёшлар келиб жойлашаётган вилоятларида ёш аҳолининг улуши жуда тез ортмоқда. Масалан, қишлоқ аҳолиси сониди ёшлар ҳиссаси катта миқдорни ташкил этиши Самарқанд вилоятига ҳосидир. Бу ҳолат вилоятда ёшларнинг иш билан бандлигини таъминлашга ишлаб чиқариш кучлари тарққийига мувофиқ равишда ёндашиш кераклигини кўрсатмоқда. Ёшларимизга хос бўлган ижтимоий демографик хусусиятлардан яна бири ёшларнинг миграция йўналишларини ўрганиш ҳам муҳим

аҳамиятга эга. Турли маълумотларга кўра, Ўзбекистоннинг 3 миллиондан ортиқ фуқароси дунёнинг турли давлатларида меҳнат фаолияти билан банд бўлиб турибди.

Умумий миграцион йўналишларда "қишлоқ — шаҳар" йўналиши етакчилик қилади. Ўзбекистонда барча мигрантларнинг 39 фоизи айнан шу йўналишда ҳаракат қилган. Ёшларнинг шаҳарга кўчиб ўтишига мойиллиги иш жойларининг асосий қисми ва олий ўқув юрларининг шаҳарларда жойлашгани билан изоҳланади. Шу сабаб, айни пайтда ёшлар масаласи давлат сиёсати даражасига қўтарилиб, уларни юксак маънавият, зукко, билимдон, юрт тақдирини ўз зиммасига олишга қодир авлод сифатида вожа етказиш учун зарур шарт-шароитлар муҳайё қилинди.

Бугунги кунда Ўзбекистонда кечаётган демографик ўзгаришлар ва унинг ташкилотчи ва бош меймори бўлиш давлатимизнинг диалектик ўзаро алоқаси кун сайин ривожланиб бораётганига барча гувоҳ бўлиб турибди. Оилани мустаҳкамлаш, фарзандлар тарбияси, узлуксиз таълим, фан, ишлаб чиқариш масалалари давлатимиз сиёсатининг устувор йўналишларига айланиб улгурди.

Раҳим ЮСУПОВ,
СамДУ Ижтимоий
фанлар кафедраси
доценти,
Илҳом КАРИМОВ,
университетнинг
ижтимоий иқтисодиёт
факультети талабаси

Валюта бозорида тенглик таъминланади

«Бошланғичи I-бетда»

Қолаверса, конвертация масаласида айрим тадбиркорлик субъектлари имтиёзга эга бўлган ҳолда бошқа тадбиркорларнинг ушбу масалада турли чекловлар, узоқ муддатли кутишлар ва бошқа сарсонгарчиликларга дуч келиши қатор муаммоларни келтириб чиқараётган эди.

Бундан буйи жисмоний шахслар ҳам тижорат банкларининг конверсион бўлимларида чет эл валютасини эркин сотиб олиши, сотиб олинган маблағларни халқаро тўлов карталарига ўтказиб, улардан хорижда ҳеч қандай чекловларсиз фойдаланиши мумкин. Шунингдек, аҳоли ўз қўлидаги нақд чет эл валютасини бозор нарҳида тижорат банкига сотиш учун мурожаат қилганда, тижорат банкларининг барча филиал ва минибанклар томонидан чекланмаган миқдорда ва сарсонгарчиликсиз қабул қилиниши бўйича амалиёт йўлга қўйилди.

Таъкидлаш лозимки, кейинги йилларда экспортчиларни рағбатлантириш учун қўллаб-қувватлаш алоқаси, уларга солиқлар ва бошқа мажбурий тўловлар бўйича қўллаб-қувватлаш берилди, экспорт фаолиятини ташкил этиш бўйича тўлиқ бўлаётган қатор тартиботлар бекор қилинди. Аммо амалиётда сақланиб келинган валюта тушумини мажбурий сотиш талаби экспорт фаолиятини салбий таъсир қилаётган эди. Президентимиз фармони билан мулкчилик шакли ёки экспорт қилинаётган маҳсулот туридан қатъи назар, барча экспортчи ташкилотлар учун бундай тартибнинг бутунлай бекор қилиниши экспорт соҳасини рағбатлантиришда адолатли қарор бўлди. Шундан келиб чиқиб, экспортёр корхоналар эндиликда ўзларининг чет эл валютасидаги даромадларини ўз хоҳишига кўра тўлиқ эркин тасарруф этиш ҳуқуқига эга бўлмоқда.

Фармонда шунингдек, валюта сиёсатидаги ислохотлар натижасида қисқа муддатли истиқболда аҳолининг ижтимоий қўмакка муҳтож қатламларига нисбатан вужудга келиши мумкин бўлган салбий оқибатларини юмшатиш мақсадида аниқ манзилли ва шаффоф ижтимоий нафақа ва субсидиялар жорий этиш юзасидан чора-тадбирларни амалга ошириш, шунингдек, кам таъминланган оилаларнинг турмуш шароитларини имтиёзли микрокредитлар ажратиш орқали яхшилаш каби чора-тадбирларни амалга ошириш ҳам кўзда тутилган.

Бундан ташқари, Фармонда ижтимоий аҳамиятга эга озиқ-овқат товарлари ҳамда дори-дармонларнинг асосий турларига нарх-навоми мониторинг ва назорат қилиш комиссияларига нархларнинг барқарорлигини ва бозорларнинг истеъмол товарлари билан тезкор тўлдирилишини таъминлаш вазифаси юклатилмоқда.

Абдугани УМИРОВ,
Олий Мажлис Қонунчилик палатасидаги
Ўзбекистон "Адолат" СДП фракцияси аъзоси

Фаоллар билан учрашув

» ФАОЛИЯТ

Ўзбекистон касаба уюшмаларининг «Юрт тараққиёти йўлида бирлашайлик» шiori остида ўтказилган форуми иштирокчиларининг Ўзбекистон касаба уюшмалари аъзоларига мурожаати Тошкент вилоятидаги «Оҳангароншифер» акциядорлик жамияти жамоасини ҳам тўлқинлантириб юборди.

Айни кунларда бир пайтлар доғруғи мамлакатта ёйилган корхона бироз таназзулдан сўнг яна аввалги шон-шувратини тиклаш борасида дадил қадамларни қўймоқда. Асосийси, бугунги кунда корхона барқарор фаолият юритмоқда. Ўтган йили корхона ишлаб чиқаришдан олти юз миллион сўмдан зиёд фойда қўрган ҳам шундан далолатдир. Корхонада асбосмент маҳсулотлари ишлаб чиқаришни модернизациялаш йўлида салмоқли ишлар олиб борилапти. Жумладан, рангли шиферлар ишлаб чиқариш борасидаги изланишлар ўз самарасини бермоқда.

Иш унумли бўлиши учун аввало бу ерда ишлаётган ходимларнинг манфаатдорлигини қўтариш, кайфиятини яхшилаш лозим. Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан 2017—2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегиясига мувофиқ корхона маъмурияти ҳам йўл харитасини ишлаб чиқиб, ишчи-хизматчиларнинг ҳаётдан рози бўлиб яшашлари учун амалий тадбирлар қўймоқда.

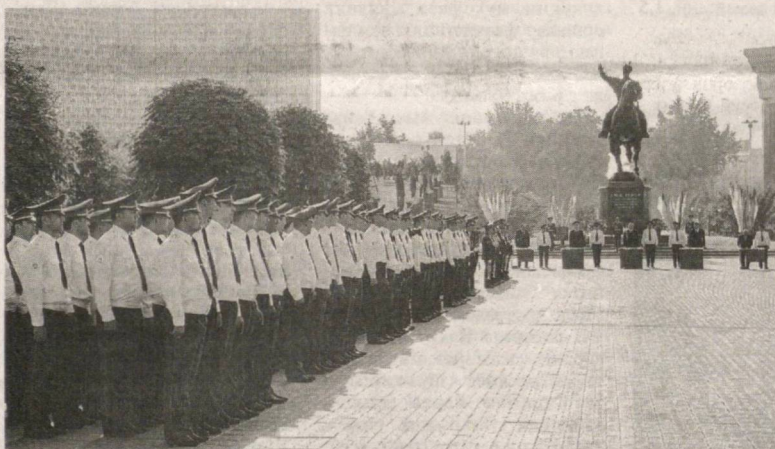
Яқинда Ўзбекистон йўл, транспорт, қурилиш ва қурилиш индустрияси ходимлари касаба уюшмаси Республика Кенгаши ташаббуси билан мазкур тармоқ вакиллари келгусидаги режалар ва вазифалар борасида корхона касаба уюшма фаоллари билан очик мулоқот ўтказдилар.

Мамлакатимизда бўлаётган ислохот ва янгиланишлар, қолаверса, бўлиб ўтган форум иштирокчиларининг касаба уюшма аъзоларига мурожаати бизни янги меҳнат марралари сари руҳлантирмоқда, — дейди асбосмент маҳсулотлари цехи бошлиғи Абдулқабир Холдоров. — Биз сановатчилар ишлаб чиқариш самардорлиги ва маҳсулот сифатини қанча яхшилаб, ишчи-хизматчиларимизнинг турмуши ҳам шунчалик яхшиланади. Бугунги кунда корхонамиз маҳсулотлари мамлакатимиз бозорларида рақобатдан муваффақиятли ўтди ва уни аҳоли маъқул қўриб ҳарид қилмоқда.

Биз янги жамоа шартномасини қабул қилдик, — дейди корхона технологи Баҳром Тоҳиев. — Ушбу меърийдир ҳуқуқий ҳужжат ижроси устидан қатъий назорат ўрнатилди. Ишчиларимиз меҳнат таътилига чиқаётганда бериладиган моддий ёрдам пуллари яна тикланди. Меҳнат маданияти ва интизомини кучайтиришга алоҳида эътибор қаратаймиз. Бугунги кунда жамоанинг ҳар бир аъзоси корхонани ўзининг иккинчи уйи деб билади. Ўзимизга юклатилган вазифаларни сидқидилдан бажарсак, меҳнат унумдорлигини янада оширсак, ички ресурслардан оқилона фойдалансак, табиийки, корхонамиз янада юксалади. Таъкидлаш керакики, кейинги йилларда корхонада касаба уюшма аъзоларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш мақсадида қатор хайрли ва ибратли тадбирлар амалга оширилмоқда. Жумладан, яқинда бир гуруҳ корхона ишчилари қадимий ва навақирон Самарқанд ва Бухоро шаҳарларини зиёрат қилиб қайтишди. Корхонада ўтказилаётган маънавий кунлари, китоб тарғиботи ва оммавий спортни ривожлантириш каби тадбирлар ишчиларнинг унумли меҳнатига рағбат бўлмоқда.

О.ХУШНАЗАРОВ,
«Оҳангароншифер» АЖ касаба уюшмаси
қўмитаси раиси

ПРОФИЛАКТИКА ИНСПЕКТОРЛАРИ ҚАСАМЁД ҚИЛДИ

«Бошланғичи I-бетда»

Мамлакатимиз ички ишлар идоралари тизимини ислоҳ қилиш борасида кенг қўламли ишлар айнан профилактика инспекторларидан бошланганда чуқур рағбатли маъно бор. Зеро, жиноятни тергов қилгандан кўра, унинг олдини олган афзал. Шу маънода, аввало, ҳуқуқбузарликлар содир этили-

шининг сабаб ва шарт-шароитларини ўз вақтида бартараф этиш, аҳолининг барча қатламлари ҳуқуқий маданиятини ошириш, уларда қонунга ҳурмат туйғусини юксалтириш, қонунбузилишининг ҳар қандай кўринишига мурасасиз бўлиш кўникмасини шакллантириш орқали ҳуқуқбузарликлар олди олинишини таъминлаш про-

филактика инспекторининг бош вазифасидир.

Тадбирда Ўзбекистон Республикаси Президентининг Давлат маслаҳатчилари О.Муродов, Қ.Қуронбоев, Бош вазир ўринбосари, Республика Хотини қизлар қўмитаси раиси Т.Норбоева иштирок этди.

Аблай КАМолов,
ЎЗА мухбири

Ижодкорлар шахматда ҳам пешқадам

» ХАБАР

Ўзбекистон Республикаси жисмоний тарбия ва спорт давлат қўмитасига қарашли Шахмат бўйича Республика ихтисослаштирилган болалар-ўсмирлар спорт мактабидида Мустақиллигимизнинг 26 йиллиги ҳамда яқинлашиб келаётган 1 октябрь — Ўқитувчи ва мураббийлар кунини муносабати билан журналистлар ва шоир-ёзувчилар ўртасида шахмат мусобақаси бўлиб ўтди.

«Маърифат» — «Учитель Узбекистана» газеталари таҳририяти уюштирган мазкур мусобақада Иброҳим Ғафуров, Сайди Умиров, Хуриш Дўстмуҳаммад, Мирпўлат Мирзо каби устоз ижодкорлар билан бирга ёш

шоир ва журналистлар ҳам иштирок этди. Шахмат ақлини чархлайдиган уйин эканлигини барчамиз яхши биламиз. Уни нафақат болалар ва ўсмирлар, балки катта ёшлар ҳам севиб ўйнайди. Бунга бўлиб ўтган мазкур мусобақа ҳам мисол бўла олади.

Қизгин кечган турнирда учинчи ўринни «Тошкент оқшоми» газетаси бош муҳаррири ўринбосари Очил Ҳазратов, иккинчи ўринни «Муштур» журналисти Хуриш Дўстмуҳаммад, биринчи ўринни Носир Тошматов эгаллаган бўлса, фойлиб таниқли

Хусния ЖУМАОЕВА

2017 йил — ХАЛҚ БИЛАН МУЛОҚОТ ВА ИНСОН МАНФААТЛАРИ ЙИЛИ

Фаргона вилоятида ҳам уй-жойга муҳтож, имконияти чекланган фуқаролар янгиланган намунавий лойиҳалар асосида бунёд этилган уй-жойлар билан таъминланмоқда.

Янги уйлар — эзгу орзулар рўёби

Орамизда шундай инсонлар ҳам борки, жисмоний имконияти чеклангани боис ўз уйига эга бўлишни бир умр орзу қилиб яшайди. Президентимиз ташаббуси билан шундай инсонларнинг ижтимоий ҳимоясини кучайтириш, кам таъминланган оилаларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлашга қаратилган алоҳида эътибор эътиҳманд юртдошларимиз ҳаётига чинакам қувонч олиб кирмоқда, одамларда давлатга, эртанги кунга ишонч туйғусини мустаҳкамламоқда.

Фаргона вилоятининг бир қатор туманларида ҳам уй-жойга эътиҳманд оилаларга янги уйларни топшириш тадбирлари бўлиб ўтди.

Шинам, бир оила бекаму қўст яшаши учун барча шароит муҳайё этилган уйга кўчиб ўтган, ҳовли тўйини қилиб, қувончини эл билан бўлишганлардан бири бағдоллик Дилбар Алижоновдир.

— Бугунги хурсандлигимни сўз билан ифодалаб беролмайман, — дейди Дилбар. — Тўғри, ўз уйим бўлишини орзу қилардим, лекин бунақасини хаёлимга ҳам келтирмаганман. Бахтиёр ҳаёт кечириб учун барча замонавий шароит муҳайё. Фақат ишла, элга наф келтир, бахтиёр яша! Орзуларимизни рўёбга чиқараётган давлатимиз раҳбаридан, яхши инсонлардан миннатдорим.

Уй топшириш маросимлари Олтириқ туманида ҳам қўтаринки руҳда ўтди. Туман ҳокимлиги ва фаоллари иштирокида ўтган тадбирда мамлакатимизда ҳеч ким меҳр ва эътибордан четда қолмаслиги, ижтимоий ҳимоя давлатимиз сиёсатининг устувор йўналишларидан экани таъкидланди.

— Мустақиллик берган имкониятлар туфайли мамлакатимизда инсон манфаатларига, халқимиз тинчлиги ва фаровонлигига хизмат қиладиган кенг қўламли ислохотлар амалга оширилмоқда, — дейди Солиқ Рустамов. — Турмуш ўртоғим Гулназ билан янги хонадонга кўчиб ўтдик. Бу ердаги шароитлардан барчамизнинг қувончимиз чексиз.

Уливер Фозилова — I гуруҳ ногирони. Ёлғиз фарзандини ўзи тарбиялаб келмоқда. У 15 йилдан буюн онасининг 3 хонали уйида акаси, келин-келини билан истиқомат қиларди. Шу кунги Бешарик туманида янгиланган намунавий лойиҳалар асосида қуриб битказилган икки қаватли уйдан 3 хонали хонадон калити унга тантанали равишда топширилди.

— Қизим янги уйга кўчиб ўтганидан қалбим чексиз қувончга тўлди, — дейди унинг онаси Айша Дутов. — Яқинда берилган тикув машинасида 4 ярим миллион сўмлик этак тикди. Давлатимизнинг ўз фуқароларига меҳрибонлиги, ғамхўрлигини қарангки, унинг дастлабки 16 миллион сўми Президентимиз томонидан тўлаб берилди. Бунинг учун Яратганга беҳисоб шукроналар айтаман.

Дангаралик Ғофуровлар имконияти чекланган бўлишига қарамай, оилавий касаначилик билан шугулланишди. Қундузхон II гуруҳ, турмуш ўртоғи Саидхон III гуруҳ ногирони. Оилага вилоят ҳокимлиги томонидан берилган тикув машинасида уй пардалари, рўзгор буюмлари тикиб, даромад топтомоқда. Бу юртмалар кун сайин кўпайиб бораётганидан хурсанд.

Данғара туманининг Навбахор маҳалласида қуриб битказилган 2 қаватли, 16 хонадондан иборат арзон уйларни эгаларига топшириш маросими ҳақиқий шодиёнага айланди. Хонадон соҳибларига калитлар топширилди.

— Давлатимизнинг эътиборга муҳтож қалбларга қувонч, ҳаётига умид туйғулари янада кўпайтирилган бутун халқимиз мамнун, — дейди «Навбахор» маҳалла фуқаролар йиғини раиси Олияхон Отақўзиева. — Янги хонадонлар топширилиши билан бирга, вилоят ҳокимлиги томонидан гилад ва уй-рўзгор буюмларидан иборат жамланма, ётоқхона мебеллари ҳам тортиқ этилди. Бу одамларнинг эртанги кунга ишончини мустаҳкамламоқда.

М.СУЛАЙМОНОВ,
ЎЗА мухбири

«Бошланиши 1-бетда»

Сафар режасига кўра, вилотнинг энг чека кишлоқларида бўлишимиз керак.

Термиздан машинада икки ярим соатдан мўлроқ йўл юрилади, — деди вилот Маънавият тарғибот маркази бошлиғи Фирдавс Шарипов. — Бу дегани, шаҳардан чиқиб олгач, трасса бўйлаб «яхшигина» тезликда, ҳеч қарда тўхтамай, суръатни қўлдан бермай йўл босиш дегани.

Шундай қилиб, Узун туманига йўл олдиқ. Йўл аввалига кенг далалар оралаб ўтган трасса ортада қилиб тоғ йўллари бошланди. Фақат иккита машинага ёнма-ён сига оладиган торғина йўлдан юқорилаб бораёмиз.

Машинамиз навбатдаги тоғ ёнбағрини айланиб ўтгач, Де-сулх кишлоғига кириб келди. Йўл аста-секинлик билан юқорилаб борарди, кишлоқ қўчасининг икки четда қад ростлаган уйлarning аксарияти болохонали, деворлари лойсувоқ, энг қизғи, уйлар деворидан бошлаб томигача — бари қизғиш, худди сополдан ишланганга ўхшайди. Бейхитёр телевизорда кўрганим — Ҳиндистондаги, қизил қумтошдан бунёд этилган Жайпур шаҳрини эсладим. Билсам, бу ернинг тупроғи қизғиш бўлганидан, қўрилган гишт ҳам сопол рангида, лойсувоқ учун аралаштирилган сомон эса деворда қизғиш «фон»дан ялтираб ажралиб туради. Баъзи уйлarning сувоғига турфа нақшлар ўйиб туширилган. Бу — маҳаллий иморатсоз усталarning ижоди.

Кишлоқ болалари қизқисқиниб, атрофимизга қуймайнашади. Биз эса яна йўл танобини ола-ола Хонжиза кишлоғига етиб келдик.

Хонжиза — «хон қалъаси» деган маънони билдирар экан. Дарҳақиқат, кишлоқ худди арк деворларини эслатувчи тоғлар ичига кириб кетган.

Кишлоқнинг аксар аҳолиси боғдорчилик, асаларчилик билан шуғулланади, бу жойлар табиғатининг ўзига хослиги маҳаллий тадбиркорларга яна бир турдаги бизнес ташкил этишга имкон берган: улар меваларни қишда асраб бериш билан ҳам машғул, мева савдоси билан шуғулланувчи бошқа вилотлардаги тадбиркорлар кейинги пишиқчиликкача бузилмай турадиган бу мўъжизали жойга машина-машина ҳосилларини олиб келишар экан.

Биз шу алфозда Хонжиза болалар оромгоҳига кириб келдик. Гуруҳимиз аъзоси, расом Зебинисо Шарипова оромгоҳ болалари чизган суратларни кўздан кечириб, тасвирий санъат тўғрисида аъзолари учун маҳорат дarsi ўта бошлади. Хулкар Абдуллаева маъруза қилади, кино артисти Шухрат Усмонов ўзининг ичкагузди ҳикоялари билан тўпланганларни қўлдиради, шоира Умида Абдуазимова шеърларини ўқийди, мен маърифий сўхбатлар ўтказаман. Бу маскан бинолари янгича талаблар асосида таъмирдан чиқарилган, қўлай мебеллар билан жиҳозланган, қаравотларга озода қойшлар ёпилган, ўйин майдончаларида хавфсиз арғимчоқ ва сирпанчиклар ўрнатилган, ошхонадаги столлар устида оппоқ чинни идишлар. Болаларнинг бир сменадаги дам олиши 13 кунга мўъжалланган бўлиб, йўланма нархи — 225 минг 500 сўм. Бу маблағнинг ярми касба уюшмалари томонидан қўпанишнинг ҳисобига олсак... Жуда яхши! Айниқса, нархи жиҳатидан ҳатто пойтахтимиз атрофидаги болалар дам олиш оромгоҳларидан устунроқ, Мазкур ором маскани 1964 йилда очилган. Ўша пайтда Узун туманидаги дондор хўжалик ранси Бобомурод Омонов ушбу хайри ишнинг ташаб-

бускори бўлган экан. 1986 йилда эса бу маскан типовой, яъни ўша пайтда амалда бўлган стандартлар асосида 250 нафар болани қабул қилишга мўъжаллаб қайта қўрилиб битказилган. 2014 йилда Республика Касаба уюшмалари федерацияси маблағ ажратиб, оромгоҳ капитал реконструкция қилинган.

Шу кунги ушбу оромгоҳ бош етакчиси Субҳонқул Тоғаймуродов бошчилигида Хонжиза кишлоғидаги яна бир эътиборли жой — Шароф Рашидов аяган уйни бориб кўрдик.

Бунинг учун оромгоҳдан юқорига қараб сой бўйлаб ярим соатдан мўлроқ йўл юр-

Кейинги манзиллар — Вандоб ва Кампиртепа кишлоқларига йўл олдиқ. Сурхон давлат қўриқхонаси чегараси ушбу кишлоқлар атрофидан ўтади. Вандобдаги тадбирдан кейин Кампиртепага, «Бешбўлак Сурхон-Шеъробод» болалар дам олиш оромгоҳига қараб йўл олдиқ.

Қўхитанг тоғлари бағридаги бу дам олиш маскани денгиз сатҳидан 1800 метр баландда бўлиб, бир чети Сурхон давлат қўриқхонасига уланиб кетлади. Оромгоҳ худудидан тепароқда худди қалин табиий девор янглик қудратли тоғ кесмалари қад кертган. Бу «девор»дан нариги томони — Турк-

фармонига бинаон вилотнинг ишлаб чиқариш ва ресурс саноатидан янада унумли фойдаланиш мақсадида мамлакатимизнинг қатор туманлари қатори «Бойсун-фарм» эркин иқтисодий зонаси ташкил этилмоқда. Унинг асосий фаолияти доривор ўсимликлар хомашёсини қайта ишлаш ва дори воситалари, тиббиёт буюмлари, ёрдамчи ва қалқоқлаш материаллари ишлаб чиқариш бўйича янги замонавий ишлаб чиқариш ва қувватларни ташкил этишдан иборат. Шу аснода қўллаб иш ўринлари яратилади, дори-дармон ишлаб чиқариш маҳаллийлашади.

Сурхоннинг бағри қайноқ

дик. Уй камтарона, икки қаватли қилиб қўрилган, биринчи қаватида учта мўъжизагина хона, иккинчи қаватида эса икки хона ва айвонча. Уй адир бағрида ўрнаштириб қўрилгани учун биринчи қаватига олд томонидан, иккинчи қаватига орқа тарафдан, худди биринчи қаватга кирган каби қирилади. Уй ичиди биронта ҳам зина йўқ. Ҳовлиси кичикина, аксарият олма дарахлари кўкарган, орт тарафда тошдан қўрилган ҳовуз, ўчоқ. Қўрилишда маҳаллий иморатсозлик анъаналаридан унумли фойдаланилган. Уй 1975 йилда қўрилган, Шароф ота аксарият ёз кунлари оиласи билан шу ерга ҳордиқ олгани келар экан. Аммо... уй қаровсиз, анча тўқилиб қолди. Хоналарни айланиб чиқа бошлаймиз. Хоналар ўртасидаги эшиклар, аксарият хоналарнинг ромлари йўқ, шифтларнинг бўёқлари, деворларнинг сувоғи ўчиб кетган, шифтнинг баъзи жойларида бир вақтлар кўйиш бўёқда чизилган нақшларнинг омон қолган қисмлари кўринади. Хуллас, уй капитал таъмирта, аниқроғи, реконструкцияга муҳтож.

Шароф Рашидовнинг номи эъзоз топган, таваллудига 100 йил тўлганлиги байрам қилинган шундан ушбу хурматли зот яшаган бу масканнинг тартибга келтириш, уни авлодлар учун асраш жуда муҳим. Бу маскан эътиборга молик зиёратгоҳга айланиши, бизнинг ўз тарихимизга бўлган ҳурматимиз ва эъзозимизнинг гувоҳи сифатида болаларимизга ибрат намунаси бўлиши аниқ.

Сафаримизнинг кейинги кунги Шеробода йўл олдиқ. Режага кўра, Зарабўғ кишлоғида тўхтадик.

Шу кунги мактабда «Фидойинг бўлаймиз сени, Ўзбекистон!» шiori остида бўлиб ўтган тадбирга бутун кишлоқ аҳли тўпланди, биз Мустақиллик, Ватан туйғуси, халқимиз тарихи ва бутунги кунги, унинг келажаги ҳақида сўзлашдик.

манистон.

Оромгоҳдаги ёнги дам олиш мавсуми охирилаган кунлар эди. Тадбиримизнинг узвий қисми сифатида кутубхонада «Китоб — менинг тақдиримда» номи мулоқот ўтказдик. Мулоқот чоғи қизғиш кутубхона жаъонларини кўриб чиқдик. Ажойиб! Китобларни кўпроқ маърифийлик нуқтаи назаридан тўплашди. «Болалар энциклопедияси»нинг ҳамма томлари, «Ҳайвонот олами», «Ўсимликлар олами», «Қоинот сирлари»... Жаҳон болалар адаби-ятидан ўзбек тилига таржима қилинган нодир намуналарнинг замонавий нашрлари.

Дарҳақиқат, болаликда севиб ўқилган китоб киши тақдирда да ўзига хос ўз қолдиради, ҳатто унинг ҳаётини қўлтирмаган ўзанага буриб юборади. Шухрат Усмонов «Сарик девони миниб» китобини севганидан актёр бўлганини ҳикоя қилди: «Болалик пайтим шу китобнинг кўп ўринларини ёд олганман, ўша пайтларда бу китоб фильм қилинмади, ҳолбуки, мен Ҳошимжон ролини ўйнашни орзу қилганман, китобнинг кўп таққинини ҳаёлимда кўриб юрганман. Мана, Мустақилликдан кейин шу асар экранлаштирилди, Ҳошимжон ролини ижро этган укамни алоҳида табриклидим». Мен эса Мирқарим Осим қиссалари таъсирида ёзувчи бўлишга аҳд қилганини, Зебинисо Шарипова «Кичкина шаҳзода» асари таъсирида ўзининг дастлабки жумбоқ-суратларини ишлаганини айтиб берди. Тадбир сўнгига вилот Маънавият ва тарғибот маркази томонидан кутубхонага талағини китоблар топирилди. Болаларнинг ҳайрат порлаган кўзларини кўриш мароқли эди.

Эртанги кунги манзилимиз. Бойсун туманига тушди. Айни пайтда Бойсун туманида газни қазиб олиш ва қайта ишлаш лойиҳаси амалга оширилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 4 май

Қолаверса, бу мамлакатимизда фармацевтика саноати билан бир қаторда фармацевтика борасидаги илмий изланишларни янада кенгайтириш имконини беради.

Биз Бойсундаги Юқори Маънавият киравершида ўнг ёнда энг янги меъморий андозалар асосида қўрилган коллеж биносини кўрдик. Аҳоли бизни янада юқорида, мактаб ҳовлисида кутаётган экан. Йўл четларида қад ростлаган уйлarga разм солдим. Хумдонда пишган гишт рангидаги лойсувоқ уйлар, уларнинг ёнига катта дарвозалар ўрнатилган, не ажаски, ҳовлилар ўртасидан девор олинмаган, дарвозаларда қўлф тугул, қалит солинадиган тешикларнинг ўзи йўқ. Аёллар узун, Сурхонча кенг-мўл қўйлақларини қилпириб ўтадилар, бошлариди ёрқин, гўлдор рўмоллар, кичик қизчаларнинг бўйинларини биллақчаларида ярақлаган мунчоқчалар...

Тадбирга келган саксон икки ёшли, қора тўни устидан қирмизи белбоғ таққан отахон ҳар бир айтилган сўзга муносабат билдириб қўяди, даврани бошқараётган Шухрат Усмоновга ҳам лўқма ташлаб, одамларни қўлдиради. Биз «Фидойинг бўлаймиз сени, Ўзбекистон!» лойиҳаси доирасида маърифий-тарғибот дастурида кўзда тутилган сўхбатларни ўтказаямиз-у, ўзимиз ҳам тўпланганлардан нималарнидир «оляймиз». Бу таассуротлар, ҳайрат, завқ, ғаройиб топишмалар... Халқимиз маънавий дунёсида биз ҳали қанча етиб улгурмаган қирралар талайгина, одамларимизнинг топагонликлари, зукколиклари руҳий кўтарикилиги, келажақдан умидворлик...

Кишлоқда янги қўрилаётган қўллаб уйлар қўшқаватли. Пойдевори тошдан, девори қизғиш хомгишдан, аксар уйлarning иккинчи қавати терак ёғочидан ишланган содда устулар билан қўтаришган пешайвондан иборат. Тоғ шарон-

тида бундай уйлар чидамли бўлармикин, деб ўйладим, ҳамроҳимиз Бойсун транспорт ва алоқа коллежи Маънавият филиали директори Норқобил Турдибоевга ҳам шу саволни бердим. У кулли:

— Миллий қўрилиш «стандарт»ларимизга жаҳоннинг ақли лол қолса арийди. Сиз уйнинг пойдеворида, синчига эътибор қилинг, қўш қаватли, бақувват синч, гиштнинг лойи бир ёқдан қориб, иккинчи ёқдан қуйиб кетилмайди. Лой уч кун давомда тепкилаб «пиштилиди», саратоннинг қуёшида қуритилади (ҳатто саратондан бир кун кечикса ҳам гишт қуйилмайди бу ерда), лойнинг тупроғи ҳам олдий эмас, тоғ минераллари тўйинган. Шунинг учун хомгишт дейилса ҳам, пишиқликда хумдоннинг гиштидан қолишмайди, лойимизнинг мустаҳкамлиги цементдан кам эмас. Ёғоч ҳам ўзимизники, ўзимиз ўстирган терак, арча, пишиқлиги юз фоиз қафолат бор.

Шу кунги Юқори Маънавият қўшлоқ фуқаролар йиғини қотибининг уйда меҳмон бўлдиқ. Каттагина, дарвозадан ўн қадамча ўтгач, саҳни пастга қараб эниб борувчи ҳовлининг майдони тугаб, экинларга қаландан жойга, шундоққина ариқ лабига гилам ташлаб, қўпачалар тўшалибди. Оёқ ёзиб, сўзлашиб ўтирарканмиз, тағимиздаги гиламга эътибор қилдим. Юқатгина, содда йўл-йўл нақшли, қизғиш гилам. Бундай гиламлар фабрика станокларида эмас, қўлбола дастхоналарда тўқилса керак. Чунки бунақасини биронта дўконда кўрмаганман. Уйлаганим рост чиқди, бу гиламни уй бекаси тўқиган экан.

— Бу кишлоқда ҳар уч аёлдан бири шундай гилам тўқийди, — дея изоҳ берди гуруҳимизга ҳамроҳлик қилаётган хунарманд қиз Назокат Собирова. — Бу ерда узатилаётган ҳар бир қизнинг сепида албатта, шундай гилам бўлиши керак. Биз аёлларимизга буюртма берамиз, кейин буюртма бўйича тўқилган гиламларни сотиб оламиз. Бу касаначилик асосидаги меҳнат дейилади.

— Харидор топиш қийин эмасми? Ахир бозорни фабрика гиламлари босиб кетган...

— Йўқ. Маънавият тўқилган, деган гапнинг ўзи режаман. Чунки гилам табиий жудан, бўёқлари табиий. Жунни ҳам, бўёқни ҳам аёлларимизнинг ўзлари тайёрлашади, нақшлари содда, ленин ранги ёрқин бўлади. Ёнг муҳими, бир гилам иккинчисига ўхшамайди. Наҳсини бир хил қилиб тўқсангиз ҳам, рангида фарқ қилади. Шунинг учун харидор масаласи бизда муаммо эмас.

Кишлоқ аҳлининг турмуши меҳнатдан қўриладиган самара асосига қўрилган. Дастурхонга тортилган нон ҳам ўзларининг меҳнати, аксарият аҳоли бўёқли экди, кишлоқдаги электретгирмонда тортириб, ун қилиб келади, ёғ ва гўшт ҳам, туҳум ва асал ҳам, сабзавотлар ҳам ўзлариники, аёллар гиламдан ташқари, таътилик билан шуғулланишади...

Мен шу кишлоқ қиёфасида халқимизнинг бор хислатларини кўргандай бўлдим. Турмушларида ўзбекка хос меҳнатқашлик, тадбиркорлик, гап-сўзлабда самимийлик ва тўғрилиқ, бироз дўлбўрилик кўринади. Бундай халқ бўлган мамлакатимизнинг келажаги ёруғ бўлиши шубҳасиз.

Тошкентга самолётда қайтдик. Термиз аэропортидан ҳавага қўтарилган самолёт илмомнаторидан ташқарига боқдим. Шаҳар ўзининг чироқлари билан киши дилида ажиб сурур уйғотди. Бу ўзбек элнинг муносиб бир шаҳри, ажойиб ўлкаси ёққан чироқлар эди.

Рисолат ҲАЙДАРОВА,
Ўзбекистон Ёзувчилар
уюшмаси аъзоси

ИҚТИДОРЛИ ЁШЛАР МИНБАРИ

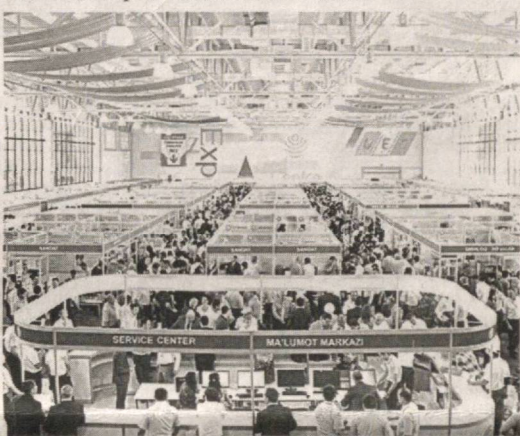
Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Ёшларга оид давлат сиёсати самарадорлигини ошириш ва Ўзбекистон ёшлар иттифоқи фаолиятини қўллаб-қувватлаш тўғрисида»ги қарорининг тўртинчи йўналишида «ёшларнинг ишбилармонлик қобилиятини ривожлантириш, уларни кичик бизнес ва хусусий тадбиркорликка кенг жалб этиш, ташаббусларини рағбатлантириш, интеллектуал ва ижодий салоҳиятини рўёбга чиқаришга кўмаклашиш» вазифаси қўйилган.

Ушбу мақолада ана шу соҳада бир неча йилдан буён тадқиқот олиб бораётган истеъдодли ёшлардан бири — Жаҳонгир Нейматовнинг фикр ва мулоҳазалари ўрин олган.

ТАҲРИРИЯТ

Инновация — тараққиёт омили

Жаҳонда илм-фан, техника ва технология соҳаси мамлакатнинг локомотиви ҳисобланади. Япония, Жанубий Корея, Хитой фақат фанга инвестиция киритиш, янги рационализаторлик тақлифларини ишга тушириш орқали ривожланган давлатга айланиб улгурди. Бугунги кунда АҚШ, Германия каби саноати тараққий этган давлатларда ялпи ички маҳсулот ўсишининг 70-85 фоизи техника ва технологияларнинг ривожлантирилишида ўз ифодасини топган. Бу эса янги билимлар ва инновацияларни изидан бошлаб келади.

Олдийроқ таъриф берадиган бўлсак, Мустақилликдан сўнг қўл телефонларини тутиш ҳар бир фуқаро учун эҳтиёжга айланди. Аҳоли қўндалик ҳаётимизда унинг қўлайлиги учун тезда бу замонавий аслахадан фойдаланиш сир-синоатларини ўрганиб олди. Ва бу олдий ҳолатга айланмоқда. Энди мана шундай саяёҳаракатларни мамлакат иқтисодиётини таъминлайдиган технологияларга қаратилган бўлсак, мақсад янада ойдинлашади.

Президентимиз Ш.Мирзиёев ёшларга оид давлат сиёсати самарадорлигини ошириш бўйича қабул қилган янги фармон, қарорлари кичик бизнесни янги ғоялар билан бойитиш, интеллектуал мулк бозорини шакллантиришга мисли қўрилмаган имкониятларни очиб берди. Бундай кенг қўламли шарт-шароит билимдон, иқтидорли талабаларни фан ва инновация ҳамкорлигида фаол иштирок этишга ундайди.

Мен Тошкент кимё-технологияси институтини 4-босқич бакалаврият талабаси сифатида «Нефть, нефть ва газни қайта ишлаш технологияси» кафедраси мудири, техника фанлари доктори, профессор А.Ибодуллоев, «Юқори молекулали бирикмалар ва пластмассалар» кафедраси мудири, техника фанлари доктори Э.Тешабоева илмий раҳбарлиги остида «Госсипол смола олишнинг таркиби ва технологияси» йўналишида илмий тадқиқот олиб бораёяман. Устозларим Қозғисотон табиий ФА академиги, кимё фанлари доктори, профессор Г.Раҳмонбердиев, «Амалий механика» кафедрасининг катта ўқитувчиси, техника фанлари бўйича фалсафа доктори А.Шернаевлардан мунтазам равишда сабоқ олиб келаямман. 2014 — 2017 йилларда Италия, Озарбойжон, Хитой, Туркия каби хорижий давлатларда ўтказилган нуфузли халқаро анжуманларда инглиз тилидаги маърузаларим билан иштирок этдим. Ўзим шуғулланган илмий мавзум доирасида нуфузли хорижий журналларда 4 та, республика илмий-технавий анжуманларда 24 та мақоламан эълон қилинди. Юқорида номлари тилга олинган устозларим ҳаммуаллифлигида ихтиролар учун 6 та патент ҳам олганман. Булардан ташқари, 2012 йилдан бери «Фан ва тараққиёт» давлат унитар корхонасининг «Композицион механика» технологияси ва бурғилаш реагентлари» лабораторияси олимлари билан ҳамкорлик қилиб келаман.

Ёшлар иттифоқи нуфузини кўтариш ҳақидаги тарихий қарорнинг чиқиши талабаларнинг инновацион изланишини қўллаб-қувватлаш, олий таълим муассасаларининг ички имкониятидан унумли фойдаланишга ёрдам бериши шубҳасиз. Қолаверса, бу истеъдодли ёшларни хўжалик шартномалари асосида изланишга жалб этиш, шу асосда келажақда технопарклар тузишда қатнашиш, илмий натижаларни амалиётда қўллаш имкониятини яратди.

Дарҳақиқат, барча таълим муассасаларида устоз-мураббийлар раҳбарлиги остида «Талабаларнинг илмий жамоаси»нинг ташкил этилиши олий ўқув даргоҳларида инновацион ғояларни ҳаётга татбиқ этишга катта йўл очиб беради. Ўзбекистонда бу самарали механизмнинг жорий этилишидан жуда қувониб кетдим. Мана шундай илмий жамоалардан келгузди Бегунийлар, Форобийлар издошлари бўлган таниқли олимлар, ихтирочилар, фан фидойилари чиқишига ишонаман.

Жаҳонгир НЕЙМАТОВ,
Тошкент кимё-технология институтининг
«Ёқилги ва органик бирикмалар
кимёвий технологияси»
факультети 4-босқич талабаси

БИЛМАГАННИ БИЛГАН ЯХШИ

— Тошкент шаҳридаги кўп қаватли уйларда квартирам бор. Уни дўстимга текин фойдаланишга шартнома асосида беришим мумкинми?

Тошкент шаҳридан Элзод Зиёдов

— Фуқаролик кодексининг 626-моддасига кўра, уй-жойни текин фойдаланишга бериш шартномаси ёзма шаклда тузилади, бундан уй-жойни ақин қариндошларга (ота-она, туғилган ва ўғай ака-ука ва опа-сингиллар, эр-хотин, фарзанд, шу ҳисобда, фарзандликка олинганлар, бобо, буви, неваралар, шунингдек, эр-хотиннинг ота-онаси, туғилган ва ўғай ака-ука ва опа-сингиллари) текин фойдаланишга бериш ҳоллари мустасно.

Фуқаролар ўртасида уй-жойни текин фойдаланишга бериш шартномаси нотариал тартибда тасдиқланиши шарт.

— Олий ўқув юртига давлат гранти асосида ўқишга кирганман. Ўқишни битиргач ҳарбий хизматга кетдим. Хизмат ўтаган даврим ҳам ўқишдан сўнг мажбурий ишлаб берилиши лозим бўлган муддатга қўйиладими?

Юнусобод туманидан Н.Сайдирахимов

— Агар битирувчи талаба ўқишдан сўнг мажбурий ишлаб бериш вақтида ҳарбий хизматга келган бўлса, унда ҳарбий хизмат вақти мажбурий ишлаб берилиши лозим бўлган уч йиллик муддатга ҳам қиради.

— Биз ўз ҳовлимизда кўп йиллардан буён чорвачилик билан шуғулланамиз, даромад оламиз. Мазкур даромадларимизга солиқ солинадими?

Тошкент вилотидан Тилак Обрўев

— Солиқ кодексига кўра, уй хўжалиги ва деҳқон хўжалигида етиштирилган ҳайвонларни тирик ёки сўйиб сотишда саноатда қайта ишлашдан ташқари хом ёки қайта ишланган ҳолда олинган даромадлар, чорвачилик, деҳқончилик, асаларчилик маҳсулотларини сотишдан олинган даромадлар жисмоний шахслардан олинмаган даромад солиғи солишдан озод қилинади. Мазкур ҳолатда тегишли маҳаллий ҳокимият органлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари томонидан шу шахсга ёки унинг оила аъзоларига ажратилган ер участкасида етиштирилганлигини тасдиқловчи белгиланган шаклдаги ҳужжатни тақдим этилган ҳолатда солиқ солишдан озод этилади.

Саволларга Зангиота туман 13-сон ДНИ нотариуси Шухрат ЮСУПОВ жавоб берди.

►МУАММО ВА ЕЧИМ

Яқинда Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги раҳбари Лазиз Тангриевнинг "Маънавиятга зарар етказганларни аямаймиз" номли мақоласи омма эътиборига ҳавола этилди. Ундаги мана бу парча кишини ўйлантириб қўяди: "Айримлар бор, журналистикадан мутлақо йироқ. Ҳатто касбининг тайини ҳам йўқ. Тижоратда ўзини у тошга уради, бу тошга уради-да, омади чопмаса, шундай дейди: "Ҳамма ишни қилиб кўрдим, энди бир газета ёки нашриёт очиб кўрай..."

Гарчанд муболағадек кўринса-да, ростдан ўйлашга ундайдиган гап. Халқимизда бир нақл бор. Буни файласуф шоир шеърга солган: "Бисёр бўлганда бол ҳам беқадр..."

Журналист, ношир ва бир қаламқаш сифатида сўнгги ўн йил ичида мамлакатимиздаги ноширлик соҳаси ривожини кузатар эканман, юқоридаги воқеалар юртимиздаги мавжуд нашриёт ва тахририятлар томонидан амалга оширилаётган ишлар, улар олдида турган муаммо ва ечимини кутаётган масалалар юзасидан мулоҳаза юритишга ундади.

КИТОБ ХАТОСИЗ БЎЛМАС...МИ?

Айни пайтда юртимизда юздан зиёд нашриёт фаолият олиб бормоқда. Матбаа корхоналари сони мингдан ошганига ҳам анча бўлди. Мамлакатда тўлиқ давлатга тегишли ёки қисман давлат улуши бор нашриётлар фойз ҳисобиди олганда хусусий нашриётлардан кўп эмас. Демак, бугунги кунда матбаа маҳсулотлари ва китоб ишлаб чиқаришнинг салмоқли қисми асосан хусусий нашриётлар ҳисобига тўғри келаётгани бор гап.

Сон кўпайганда сифатга жиғиди эътибор талаб этилади. Афсуски, кейинги вақтларда бу масалага панжа ортидан қараётгандек-миз, гўё. Ҳатто "ношир"лар орасида ҳазиломуз мақол ҳам пайдо бўлди: "Китоб хатосиз бўлмас..."

Одамзоднинг табиатидаги яна бир қусурдан келиб чиқиб шакланган "мақол" бу. Ўзига нимадир деб тасалли бериш, таги пуч гаплар билан ўзини овутиш...

Минг афсуски, ноширларимизда мастулият сусайиб кетди. Хусусий нашриётлар билан бир вақтда давлат улуши бор нашриётларда ҳам бадий савияси паст, имло хатолари гижиллаб ётган, полиграфик ижро жиҳатидан тубан ўринда турувчи "китоб"лар ҳам чоп этилаётти.

Бу ҳақда матбуот ўйлаб йиллар мобайнида бонг уриб келаяпти. Катта-катта минбарларда, йиғинларда мунозаралар, танқидлар айтиляпти. Бироқ натижа кўп ҳам хурсанд қиладиган эмас.

Ўқувчи ўрганиб қолди: агар китоб ўқиб турганида имло хатоси учраса, жумла галез бўлса, қўғиллар келишмаган бўлса, техник муҳаррир мутлақо ишламаган бўлса, шеърлар тўламини публицистикадан баттар бўлса, муқова дизайни бошқа китобдан ўғирланган бўлса, ажабданмасликка...

Нашриётдек улар даргоҳ юқини ё, сувини ичан. Битта ҳарф учун талабчи-тортиқчи, ўз фойдалиги ва масъулияти билан ибрат бўла олмаган катта вақид аяқлари учун ноширлик соҳасининг айни жараёни кузатиб туришининг ўзи даҳшат бўлса, не ажаб.

МУАММОНИНГ ИЛДИЗИ ҚАЕРДА?..

Ношир сифатида "бозор яхши тортапти" деб енгил-ели, ёшлар онгига салбий таъсир этувчи, маънавиятни бузувчи, ахлоқини инқирозга олиб келувчи асарларни нашр этишда давом этсак, ёшларнинг юксак савияли бадий асарларга нисбатан ихлосини сўндирга борсак, ўзида нотўғри маълумотларни жамлаган, муҳаррир назаридан ўтмаган китобларни нашр этаверсак, кўп ўтмай яхши муҳаррирларни ҳам, мусахҳиҳларни ҳам, энг даҳшатлиси, зукко ўқувчини ҳам қўлдан бой берамиз.

Айни вақтда келиб билимдон муҳаррир, зийрак мусахҳиҳ тобора танқислашиб бораётти. Хусусий нашриётларни гапириб ўтирмайлик (битта ёки икки китоб муҳаррири бор), катта-катта давлат нашриётларида ҳам муҳаррирлар бармоқ билан санарли даражага тушиб қолди. Чоп этилаётган дарсликлар, турли соҳаларга мўлжалланган илмий адабиётларга муҳаррир топиш анқонинг уруғи бўлиб кетганига анча бўлди. Ўзимизга тасалли беришга эса устамиз: "Энди ўзи муҳаррирликнинг мактаби ёки институт бўлмайди", деймиз ёзғириб...

Аслида ҳам шундайми? Китоб деганда фақат бадий асарни тушуниш бефаҳмлик бўлар эди. Физика, математика, география, астрономия, кимё, ирригация, мелiorация, агрономия ва ҳоказо фанлардан дарслик, ўқув қўлланма, илмий монография ёки илмий-оммабоп асарлар нашр қилиниши керак бўлса, нима қиламиз?

Каердан бу илмни ўзлаштирган, шу фанга бегона бўлган, шу билан биргаликда жумланинг ўқувчига тушунарли, "эга-кесими"ни жойига қўйиб тўғрилаб бериши мумкин бўлган муҳаррирни топамиз?

Рости, бу саволга жавоб бериш мушкул.

Уларни тинглаб туриб кишида шундай мулоҳаза туғилади. Ноширлик соҳасида мутахассис муҳаррирларга катта эҳтиёж бор. Аммо уларни тайёрловчи марказ йўқ. Юртимиздаги институт ва университетларда турли йўналишларда тахсил олаётган, муҳаррирлик ишига рағбат билдирган йигит-қизларни ўз таълим даргоҳидики филология ёки журналистика факультетларига тўғрақ ёхуд курс тарзида қўшимча таълимга жалб этиш (алабатта, ўз хоҳишларига кўра), марказий нашрлар тахрир-иятларида, нашриётларда муҳаррирлик ишининг чин маънодаги усталиридан сабоқ олишларига шарафят яратиш, тахсилни тугалаб ўзи муҳаррир даражасини эгаллаш, сертификат билан таъминлашни йўлга қўйиш вақти келмадимикан?..

Муҳаррирликнинг мактаби балки ўтмишда бўлмагандир, ҳозиргача бу соҳа устоз-шогирд аналарни асосида ривожланиб келгандир. Бироқ уни яратишга нима тўсқинлик қилаяпти?

Бу мактабга асос солиш, қисқа муддатда шакллантириш мумкин бўлган, шу ишни ишониб топширса, халқимиз учун ниҳоятда катта манфаати тегадиган улкан жараёнга айлантира биланган, керак бўлса, бошқа мамлакатлар учун ўз тажрибасини ўртоқлаша оладиган даражага олиб чиқадиган тажрибали устоз муҳаррирлар, ташкилотчилар етарли-ку...

Аслида муаммо фақат шу икки соҳа вакилларида ҳам эмас. Уларнинг сафига техник муҳаррирлар, малакали дизайнерлар, сабр-қаноат эгалари бўлган саҳифаловчилар ҳам қўшилиди.

Эҳтимол, яқин ўн йил ичида қоғозга китоб, газета-журнал чоп этмай қўямиз. Балки ҳамма планшет, ноутбук ёки смартфон орқали нашрлар ва китобларнинг электрон вариантини ўқишга ўтар. Аммо ўша вариантни ҳам кимдир тахрир қилиши, хатосини тўғрилаши, дизайнини ва оригинал макетини яратиши, ундан кейин электрон шаклда сайтга ёки дискка жойлаши лозим бўлади.

Демакки, тахририят иши ўз аҳамиятини йўқотмайди.

биркорлик субъектини рўйхатга олишни сўраб ариза берилди, у белгиланган муддатда рўйхатдан ўтказилиши шарт. Демак, учар "тадбиркор" ўз ишни давом эттириверади...

Бироқ кўпчиликнинг юрагида қайнаб келатган бир таклиф, бир мулоҳаза борки, бу барча муаммоларга ечим бўлиши мумкин.

Маълумки, Матбуот ва ахборот агентлиги ҳар бир чиққан китоб, журнал, газетанинг мажбурий нусхасини олади. Мониторинг маркази томонидан нашрлар, асарлар таҳлил қилинади. Имло хатолари ва мазмундаги хатolikлар ҳамда бошқа жиҳатлар тафтиш этиб борилади. Ҳозирга қадар нашрда хатolik аниқланса, тақдимнома юборилди...

ТИСЁР БЎЛГАНДА БОЛ ҲАМ БЕҚАДР...

ёхус ноширлик соҳасининг бугунига бир назар

НАШРИЁТ МУТАХАССИСЛАРИ ҚАЕРДА?..

Бу саволга бир оғиз жумла билан "ҳамма жойда" деб жавоб бериш мумкин. Ҳа, айнан шундай. Физика фани бўйича ажойиб муҳаррир бозорда кийим-кечак сотаяпти, публицистика ва бадий матнларни қўйилган тахрир қилиши мумкин бўлган мутахассис кўчада такси ҳайлаб юрибди, математика бўйича муҳаррир ортехника савдоси билан банд. Ўзи ҳам тузуккина шеър ёзладиган, шеърли тўпламларни галвирдан ўтказиб савиясига баҳо бериши мумкин бўлган мутахассис тирикчилик таъминини туфайли қаердандир дарс бериш билан бирга репетиция ҳам қилаяпти. Истеъодли расом, китоб иллюстрацияси бўйича мутахассисликка эга, бир пайтлар бадий муҳаррир бўлиб ишлаган йигит буюртма билан портрет чизиб кун кўрапти.

Ҳа, улар ҳамма жойда. Сабаб битта. Нашриётлар тўлаётган маош рўзғорга етмайди. Етадиган қилиб тўлаётганлари эса ўз вақтида беролмаяпти.

Бир юз йигирмага яқин нашриёт. Эмин-эркин, ҳеч ким муштунини пишт демайди. Ҳеч ким имло хатолари тўлиб ётган, ўқувчини чагиртувчи нотўғри маълумот берилган, кимнингдир муқовасидан кўчириб олинган муқова билан китоб нашр қилгани учун, техник муҳаррир нигоҳини мутлақо кўрмаган ҳолда асар чиқаргани учун уларни жаримага тортмайди (ёзма тақдимномалар, огоҳлантиришлардан ташқари).

Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан тақдимнома берилди. Огоҳлантирилди. Суд орқали лицензиясидан маҳрум қилинади.

ТАДБИРКОР НИМА ҚИЛАДИ?

Бу ўринда ношир эмас, тадбиркор деб савол қўйишимизда гап бор. Чин маънодаги ношир нашриётни оёқости қилмайди. Уни аввайлаб-асраш пайида бўлади. Ўз касбининг фидойиси бўлган мутахассисларнинг қадрига етади. Энг муҳими, жамиятга тақдим қилаётган ҳар бир нашри олдида чуқур масъулиятни ҳис қилади.

"Тадбиркор" буларни ўйлармикан? Ўйламайди. Унга пул бўлса, бас. Нашриётини ёпиб қўйишга эртага бошқа ном билан нашриёт очади. Ишларини, аниқроғи, қилишларини келган жойидан давом эттириверади. Муҳаррирни қадрламайди. Ундан бериш ишни ўқиб беришга юз минг сўраган муҳаррирни қўйиб, ўн минг эвазига ўқиб бериши мумкин бўлган "нари-бери" мутахассисни топади. Бу кунни мусахҳиҳнинг, техник муҳаррирнинг, дизайнернинг, саҳифаловчининг ҳам бошига солади. Оқибатда илми ҳам, ҳунари ҳам, оладиган маоши ҳам сариқ чақа бўлган арзон ишчи кучи ҳақиқий мутахассисларни нашриётдан сиқиб чиқаради.

Ҳўш, бунга қарши бирор чора борми? Қонунчилик нуқтаи назаридан йўқ. Негаки, мавжуд қонунчилигимизга асосан тал-

Таклиф ҳам, мулоҳаза ҳам шуки, қонун доирасида Матбуот ва ахборот агентлиги хатolik билан босма маҳсулот нашр қилган нашриётга, матбаа корхонасига (улар ҳам оригинал макет тайёрлаш билан шуғулланишини инобатга олган ҳолда), полиграфик жиҳатдан сифат стандартлари талабларига жавоб бермайдиган маҳсулот чоп этган босмахоналарга шу нашрнинг таннари миқдорига жарима солиш ва сифатсиз маҳсулотни мусодара қилиш ҳуқуқини бериш лозим.

Токи, учар "тадбиркор" маблағ йўқотишдан қўрқиб, чин маънодаги профессионал мутахассисларни ишга ёлласин. Токи нашриётлар ўртасида муҳаррирлар, техник муҳаррирлар, мусахҳиҳлар, дизайнерлар ва саҳифаловчилар учун қизгин рақобат муҳити вужудга келсин.

Бундан ташқари нашриёт раҳбарлигига дарду фикри пул топиш ва бу йўлда турли қинғирликлардан тап тортмайдиган ёки босмахона ускуналари бўйича мутахассисни эмас, китоб нималигини тушунадиган, унинг жамиятдаги ролини теран англайдиган шахсларни тавсия қилиш лозим. Ана шундагина мутахассислар ўз ўрнига қайтади. Устоз-шогирд ананаси қайта тикланади. Мутахассислар ўртасидаги соғлом рақобат туфайли нашриётлар сони ҳам лозим миқдорга келади.

НОШИРНИНГ ДАРДИ...

Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги бир унитар корхона ташкил этиб, нашриётлар буюртмасига кўра (давлат ёки хусусий деб ажратиш шарт эмас) болалар адабиёти, маърифий адабиётлар, дарслик ва ўқув қўлланмалар, ҳуллас, миллият маънавиятига хизмат қилувчи нашрлар учун "кўча нархи"дан арзон, турли хилдаги қоғоз маҳсулотлари савдосини йўлга қўйса, кўпчилик ноширларнинг дилидаги гап бўларди.

Ноширнинг яна бир дарди. Не ҳасратда китобни нашрга тайёрлашдан у, уни мамлакат бўйлаб тарқатиш ва савдосини ташкил этиш билан шуғулланувчи мукамал тизим йўқ. Тўғри, "Шарқ зиёкори", "Китоб олами" ва бошқа савдо тармоқлари бор.

Бироқ нашриётлар билан муштаҳам алоқани йўлга қўйиб, йил давомида нашр қилиниши лозим бўлган китоблар каталогини харидорлар эътиборига ҳавола этувчи ва шу тарзда режалаштирилган китобнинг олдиндан буюртмасини шакллантирувчи ёки буюртмани шакллантиришнинг онлайн тизимини яратган, мамлакатдаги барча йирик ташкилотлар ва таълим муассасаларини (ушбу муассасалар ҳар бир шаҳар-қишлоқда жойлашганини инобатга олсак, қамров доирасининг нечоғлиқ улканлиги ойдинлашади) ўзида жамлаган ягона ёхуд бир неча рақобатчи савдо ташкилоти йўқ.

Шу боис китоблар минг, икки минг, нари бора уч минг нусха чоп этила бошлади. Ҳолбуки, бутун мамлакатни қамровчи савдо мажмуаси бўлганда, бу кўрсаткич бир неча ўн минг атрофида бўларди...

КИТОБ ҚАРОҚЧИЛИГИ...

Аслида бу мавзу ҳам ноширнинг дардларидан бири эди. Бироқ муаммо шу қадар чуқур илдиз отганки, алоҳида сарлавҳа билан эътиборингизга ҳавола этишга қарор қилдик.

Гап босма маҳсулотлар қароқчилиги хусусида.

Нашриёт бир китобни нашрга тайёрлаш учун ойлаб, баъзида йиллаб вақт сарфлайди. Битта китоб устида муаллифдан ташқари ўнлаб муҳаррирлар, таржимонлар, мусахҳиҳлар, техник муҳаррирлар, дизайнерлар тер тўкади. Шу тариқа ажойиб асар дунёга келади. Белгиланган икки ёки уч минг нусхада сотувга чиқади. Аммо ноширдан шу асарнинг яхши сотилмаётганини, бор-йўғи икки минг нусха китобнинг сотилиши уч-беш йилгача қўйилиб кетганини, бозорда айнан шу китобнинг икки баробар арзон нусхалари турганини эшитасиз...

Бу қанақаси? Одамлар китоб ўқимай қўйганми?

Йўқ. Асло ундай эмас. Китобхонлик жудаям ачинарли аҳволда эмас. Бунинг қинғир йўллар билан бойлик ортириб, халқ сўзи билан айтганда "шу савлонинг наҳанги"га айланиб кетган қаллоблар яхши билади.

Уларнинг иш услуби "тайёрга айёр" тарзида. Ҳар бирининг китоб-дафтар ва канцелярия моллари билан савдо қилувчи дўкони, нардан-бери рўйхатдан ўтказилган чоғроқ босмахонаси (ундаги баъзи ускуналар ҳатто босмахона балансига кирим ҳам қилинмаган) бор. Бирор-бир нашриётда чоп этилган китобнинг маълум қисmini сотиш учун харид қилади. Агар китобга талаб юқори бўлса, қисқа вақт ичида ўз босмахонасида унинг нусхаларини кўпайтиришни йўлга қўяди.

Нашриёт харажатида мусову бўлган бундай маҳсулот таннари арзон бўлиши табиий. Негаки, ўғрилиққа қўл урган бу "учар тадбиркор" муаллифга қалам ҳақи, муҳаррирга, техник муҳаррирга, мусахҳиҳга, расомга, саҳифаловчига ва бошқа ҳодимларга маош тўламайди. Маҳсулотнинг асл эгасидан сотиш учун харид қилган қисmini пештахтасига қўйиб қўйиб, келган харидорга ўзи тайёрлаган маҳсулотни сотаверади.

Бу ёқда ношир хайрон. "Не машаққат билан чоп этган китобимизни сотилмапти" деб юриверади. Оқибатда ундан муаллиф ҳам ранжийди, "Қалам ҳақимни тўламади", деб. Ҳодимлар маошини вақтида ололмайд...

У ёқда "учар тадбиркор" шу маҳсулотдан ўн минглаб сотади. Чўнтаги қапаяди. Иккинчи ўй деганда савдонинг сусайишига, харидорнинг шу маҳсулотга тўйинишига қараб, нашриётга бўлиб-бўлиб икки минг нусханинг пулини тўлаб беради.

Муаллифлик ҳуқуқи, нашр ҳуқуқи оёқости бўлади.

Пойтахтимизнинг биқинида жойлашган бир бозор бор. Халқ уни "Солнечный" деб атади. Вақтингиз бўлса, уни бир томоша қилинг. Сотилаётган маҳсулотларнинг қанчаси ўз эгасидан харид қилинган? Сифат таллабларига қанчаси жавоб беради? Қанча маҳсулот дўкон балансига кирим қилинган? Қанча маҳсулотнинг олди-сотди ҳужжатлари мавжуд?

Бу саволларга жавоб топишга уриниб кўринг...

Шу ўринда бир таклиф: барча нашриётлар бирор-бир босма маҳсулотни нашр этишдан олдин Ўзбекистон Миллий кутубхонасидан ISBN, KVK, UDK рақамларини харид қилади. Бу рақамлар китоб муқовасида ва кириш саҳифаларида акс эттирилади. Таклиф шуки, Миллий кутубхонамиз ва нашриётлар босма маҳсулот қароқчилигига қарши курашиш йўлида ушбу рақамларни ва нашриёт рақамларини голограмма қўришишда китоб муқовасида акс эттириб босалса, айни муддао бўлур эди.

Голограмманинг мураккаб босмахона ускуналарида тайёрланиши, унинг бир қанча ҳимоя қатламларидан иборат бўлиши, охири-оқибатда бундай ёрликларни саноқли, жид-

Матбуот ва ахборот агентлигининг ноширлар малакасини ошириш маркази борми?

Борлигини эътирмаганимиз. Бўлагани яхши эди.

Негаки, инсон қайси соҳада ишлашидан қатъи назар, тақомилга муҳтож. Ноширнинг малака ошириши эса илмий, демакки, ўқувчи олдидаги масъулиятини ошириш демакдир.

Мавжуд нашриётлар ва матбаа корхоналари раҳбарлари, муҳаррирлари Матбуот ва ахборот агентлиги тасаруфидики нашриётларда (негаки, уларда утган вақт мобайнида улкан тажриба тўпаланган), босмахоналарда, агентлик бўлимларида маълум вақт давомида малака оширса нур устига нур бўлар эди...

дий назорат остида турувчи босмахоналаргина тайёрлаши мумкинлигини инобатга олсак, бу усул самарали воситалардан бири бўлишига шубҳа йўқ.

Ёмонлик жазоланмаса, уриб кетади.

Ҳоёт ҳақиқати шу.

Босма маҳсулотлар қароқчилигига қарши қатъий чоралар қўриш, арзиман жарималар эвазига жазолан олол қилиш амалиёти ўрнига шу иш билан шуғулланишдан катта муудлатда маҳрум этиш, ундан зарар кўрган нашриёт фойдасига улкан миқдорда тонов пули ундириш амалиётини жорий қилиш фурсати келмадимикан?..

Абдуҳамид МУХТОРОВ, "Тил ва адабиёт таълими" журнали бош муҳаррири ўринбосари

►КИЧИК АРАФА

Агар китобга битта жумла билан таъриф бериш лозим бўлганида унга инсонни юксакликка ундовчи устоз, деб таъриф беришган бўларди, менимча. Чунки одамзод шу кунгача нимага эришган бўлса, илмнинг, китобнинг ёрдами билан эришган.

Болалиги китоблар билан янада қувончли ва мазмунли ўтган инсонлар қандай бахтли!

14 — 16 сентябрь кунлари мамлакатимиз бўйлаб ўтказилиши режалаштирилаётган "Болалар китоби" III республика фестивали ёш авлодга ана шундай бахтни ҳаля этиш мақсадида ташкил этилган. Бу ҳақда

фестиваль олдинда Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлиги томонидан ўтказилган брифингга маълумот берилди.

2017 йил 1 сентябрь ҳолатига кўра, Агентлик томонидан 131 та нашриёт, 1815 та мат-

баа корхонаси давлат рўйхатидан ўтказилган. Республика нашриётлари ҳар йили 4 минг номдан зиёд, умумий адади 50 миллион нусхадан ортиқ турли китоб маҳсулотларини нашр этмоқда. Элиқандан ортиқ нашриёт болаларга бағишланган китоб маҳсулотларини чоп этиб келмоқда. Бугун юртимизда нашр этилаётган адабиётларнинг ҳар учтадан биттаси бевосита болалар ва ёшларга бағишланган нашрлардир.

"Соғлом ва маънавий етук авлод — юрт келажаги!" шиори остида ўтказиланган "Болалар китоби" III республика фестивалида юртимизда фаолият юритаётган 60 дан зиёд нашриёт ва матбаа корхоналари ўз китоб маҳсулотлари билан фаол иштирок этиши кутилмоқда.

Байрам кунларида иштирокчи нашриётлар томонидан сўнгги йилларда чоп этилган 500 дан зиёд номдаги янги китобларнинг тақдимотлари, Ўзбекистон халқ шоирлари ва ёзувчилари, Зулфия номидаги давлат мукофоти совриндорлари, таниқти ва ёш ижодкор-

лар билан ижодий учрашувлар, мушоиралар, қолaversа, ношир ва матбаачилар билан мулоқотлар ташкил этилади.

Тадбирларда "Энг фаол ёш китобхон", "Ёш китобсевар", "Менинг биринчи китобим", "Китобхон оила", "Китоб — беминнат устоз", "Одамийлик китобига бўлган эҳтиромдан бошланган" каби мавзуларда совринли интеллектуал викторина ва мушоиралар, "Мен севган китоблар" мавзусида ижтимоий сўровнома ўтказилади.

Нашриётлар томонидан

"Болаларга китоб ўқишга меҳр уйғотишда ота-оналарга маслаҳатлар" номли флайерлар тарқатилиши кўзда тутилган.

Болалар адабиётига ихтисослашган нашриётлар томонидан сўнгги йилларда нашр этилган болалар адабиёти, жумладан, мумтоз ва энг сара замонавий адабиётлар, айниқса, ўқув-маърифий китоблар, энциклопедик лугат ва маълумотномалар намойиши ва эркин савдоси уюштирилади.

Ўзбекистон Республикаси Маданият вазирлиги, "Ўзбек-

BOLALAR KITOB

III Respublika Festivali

концерт" давлат муассасаси томонидан жалб этилган Республика ёш томошабинлар театри, Республика Давлат кўнчирч театри, "Томоша" театри студияси ҳамда турли болалар санъат гуруҳларининг концерт дастурлари намойиш этилади.

Шолазиз ШОХИДОВ тайёрлади.

Ота изиган

ХОТИРА УЙҒОНСА ГЎЗАЛДИР

Тўрт яшар ўғлининг қўлига дўмбира олиб, ўзи чертаётганини кўрган отанинг қалби тўлқинланиб кетди. Зиёдулла кўққисдан эҳикдан кириб келган отасини кўриб шошиб қолди. «Сўрамай олганим учун отам роса уришса керак», деган ўй билан ерга қаради. Аксинча, Ислон ота ўғлининг ёнига келиб, елкасига қўлини қўйиб, унга далда берди:

«Минг раҳмат» шеърда шундай ёзди:
Ота, бугун ўғлинг шоғир бор бўлди,
Замонгинам шеърларига ёр бўлди.
Қўлаётган шу диёрим, отажон,
Минг очилиб, яна наваҳор бўлди.
Ўзбекистон боғларидан бол олдим,
Тоғларидан, қўларидан ол олдим,
Элга айтган ўғилларинг, отажон,
Келажакнинг тонгларига кўролдим.
...Юракдан жой олган Ватан кучоғи,
Истиқлолдан гулаётинг ҳар ёғи,
Дуру гавҳар бебаҳодир, отажон,
Кўзга суртсанг, тўтиёдиб турпроғи.

Дарвоқе, Зиёдулла бахши Исмолов қатор йиллар пойтахти Тошкентда, шунингдек, Самарқанд, Сурхондарё, Қашқадарё вилоятларида бўлиб ўтган бахши-шоирлар кўрик-танловларида фахрли ўринларни эгаллади. 2003 йилда Сурхондарё вилоятида ўтказилган Марказий Осиё бахши-шоирларининг кўрик-танловида фахрли биринчи ўринга сазовор бўлди. Ана шундай улкан ютуқлари эъзизига 2004 йилнинг 23 августда Ўзбекистон Президентининг фармони билан «Ўзбекистон Республикаси халқ бахшиси» деган юксак унвонга сазовор бўлди.

Унинг ижодига мансуб «Минг раҳмат», «Дўмбирам», «Ўзбекистон — она диёрим», «Ўзбегим», «Устоз», «Отажоним», «Излашим ўзинг», «Кимдир ўзи», «Нарпайим», «Пахтакорларга» шеърларини ўқиганингизда она Ватанга чексиз муҳаббатни, мушаккаллик берган имкониятларини, ота-онага ҳурмат, ерга салокат, туғилиб ўсган юртга меҳр туйғуларини чуқур ҳис этасиз.

2013 йилнинг ноябрыда қизи Мавлуданинг орадан бир йил ўтиб, салкам эллик йил бирга умргузаронлик қилган турмуш ўртоғи Зухра опанинг вафоти Зиёдулла бахшини анча толиқтириб қўйди. Меҳрибон жигарғушаси ва ғамхўр умр йўлдошининг ҳаёт билан виллолашуви уни руҳан қийноққа солди, соғлиғига анча таъсир қилди. Бироқ шунга қарамадан, бу оғир жудоликлар бахши-шоир иродасини буткулмади. У қалбини қалам ва дўмбигага очди. Туркум шеърлар битди. Дўмбира чертиб, қатор термалар яратди.

У бўш пайтларида китоб ўқишни, оила давралида ширин суҳбат қуришни, дўстлар билан дардлаштишни, балиқ овиға боришни хуш кўради.

Отам қасрга бахши-шоирлар танловига бормасин, ҳамиша соврин билан қайтарди, — дейди Зиёдулла бахшининг келини Марғуба Исмолова. — Ўша кунни бизникида байрам бўлиб кетарди. Ўғил-қизлари, набиралари, дўстлари, қариноқларини уни муваффақият билан қутлагани келишарди. Отамиз бўлса, «қани, сизларга ўз қўлим билан ош ёки қабоб қилиб берай, — дея дарҳол ишга киришиб кетарди...

— Йигирма йилдан кўпроқ туман марказий кутубхонасида хизмат қилдим, — дейди Оқшош шахридаги «Китоблар» хусусий корхонаси раҳбари Раъно Тоштемиева,

— Зиёдулла ака энг фаол китобхонлардан бири эди. Айниқса, у халқ оғзаки ижодига мансуб дostonларни севиб ўқиш билан бирга классик адабиёт намояндалари бўлган Навоий, Лутфий, Бобур, Машраб, Жомий, Махтумқули, Увайсий, Нодира шеърларини қўлидан қўймади.

— Тоғам Зиёдулла бахши Исмолов билан бўш вақтларимиз ҳозир Ўзбекистон денгизи деб аталадиган Каттақўрғон сув омборига балиқ овиға борардик. У қармоқ билан балиқ тутишни жуда яхши кўрарди. Ахир оғир бароридан келганда ундан завқланишга, соатлаб сувга термулиб, кўнгилли ҳордиқ чиқаришга не етсин, — дейди бахши-шоирнинг жияни Темур Қорасев.

— Зиёдулла бахши билан қалин дўст эдик, — дейди меҳнат фахрийси Ҳазрат Бозоров, — ўзаро оилавий борди-келдимиз бор эди. У отаси ва устози бўлган Ислон шоир Назар ўғлини кўп эсларди. Шу сабаб бўлса керак, шеър ва термаларининг кўпчилигига отасининг исмини қўшарди. Шундай қилсам илҳомим жўшиб кетарди, ўзимни енгил ҳис этарам, дерди Зиёдулла бахши.

Нарпай — Самарқанднинг гўзал ва сўлим масканларидан биридир. Шу туфайли бўлса керак, бу кўркем диёр халқ оғзаки ижодининг доғишмандларидан бири бўлган Ислон шоир Назар ўғлидек буюк истеъдод соҳибига илҳом берди. Унинг издошлари бўлган Отаё, Ўқтам Мирзаё, Зулфия Муминова, Жамла Эрдонова, Ўроқ Сиддиқов, Мансур Аловуддинов, Роҳила Сиддиқова, Ойгул Убайдулла қизи, Қўқор Ҳамидов сингари ижодкорлар қаламини чарқлади. Яқинда кўпчилик китобхонлар қўли тегиб, уларнинг кўнглидан жой олган, нарпайлик бир гуруҳ шоирлар қаламига мансуб «Наҳрийай садолари» деб номланган шеърлар гулдастаси ҳам фикримизнинг исботидир.

Зиёдулла бахши Исмолов ота изидан борди. У отаси айтганидек, дўмбига чертиб, шеър ва термалар битиб, эл орасида доғишмандлардан бири пайтада етмиш ёшда бу оламини тарқ этди. Бироқ, халқимиз уни нафақат ўзбек дostonчилик мактабининг улкан намояндалари бўлган Эргаш Жуманбулбул ўғли, Фозил Йўлдош ўғли, Пулкан шоирларнинг сирдоши бўлган Ислон шоир Назар ўғлининг фарзанди, балки унинг шоғир ва издоши сифатида ёдга олади, улуғлайди.

Ризо ХУДОЙКУЛОВ,
Ўзбекистон Республикасида
хизмат кўрсатган журналист

ТАДБИРКОРЛИК

Шу йилнинг эрта баҳор кунлари телевизорда Бўстонлик туманида туя боқиб, унинг сутидан қимрон етиштираётган Илҳом бобо ҳақида кўрсатув берилди. Фермер хўжалиги номи ҳам ўзига хос: «Илҳом ҳидоят». Тасаввурим бўйича туя чўлда боқиладиган жонивор, Бўстонлик эса, тоғли туман. Бу одамнинг жасорати мени ҳаяжонга солди ва «Бу одамни албатта излаб топаман, у ҳақда ёзаман!» деб дилимга тугдим. Фа-ришталар омин деган эканми, орадан уч-тўрт ой ўтиб, Илҳом акани танийдиган бир кишини тасодифан учратиб қолдим. Ундан фермернинг манзиллини олиб, эртасигаёқ дафтар-қаламни қўлтиқлаб йўлга тушдим.

Тоғда туячилик хўжалиги

ёхуд йўқни
йўндирадиган инсон
ҳақида ҳикоя

Бўстонлик тумани маркази Фазалкентдан тўғчи фермер Илҳом Рўзиев яшовчи Чимбойлик қишлоғига автоюлда ўн беш дақиқалик йўл. Борар экансиз, «Қимрон» деб ёзилган ба-нернинг шундоқ тепасида «Тошкент кўчаси 12-уй» деган яна бир битикка кўзингиз ту-шади.

Кўчадан ўтаётган болани тўхтатиб, «Шу Илҳом туячи-нинг уйими?» деб сўрадим. Тас-диқ ишорасидан сўнг, эшик бандини қўқдим.

Тасодифан қарангчи, ичкари-дан чиқиб келган одамни ярим соат олдин Фазалкентда кўриб, Илҳом аканинг уйини шу ки-шидан сўрасамми, деб ўйлаган, яна манзилни биламан-ку, деб ишданми ўтиб кета қолгандим. Бошқача айтганда, фермернинг ўзи йўлда дуч келган экан...

Бунда ҳам бир ҳикмат бор-дир, дея эски қадрдонлардай кўришдик. Чеҳраси очик одам бегона бўлмади. Ҳовлидаги ўриндиқда суҳбатлашни маъ-қул топдик.

Суҳбат ҳам очикча бўлди: мен бадий асарга материал из-лаб юрибман, сиз қилаётган ишда ҳам ижтимоий-иқтисодий, ҳам бадий-эстетик жиҳатлар тайёр ҳолда турибди. Келинг, ростини айтинг, туячилик би-лан шуғулланиш фикри хаёлин-гизга қачон тушди? Кўп нарс-га беголқ дейдилар, балки аждоғингизда туячилар ўтган-дир?

— Тўғри, узок бир бобомиз бу ерларга ёлғиз ўзи туя етак-лаб келиб қолган, бу жойларда яндоқ қўлини қўриб шу ерда яшаб қўлиб кетган дейдилар. Аммо у кишини бобом ҳам эс-лай олмайди. Халқ орасида шун-дай гап қолган, бобом ҳам ота-сидан эшитган.

— Ҳарқалай, Қорақалпоғис-тондай жойдан туя олиб келиб парвартиштириш қандайдир сабаби бўлиши керак-ку...

— Қадимда табобатда туя су-тидан кенг фойдаланилган экан...

Унинг айтишича, туя сут-ти бир неча хасталикларга даво.

Масалан, жигар циррози, на-фас қисийиш... Уни қирқ кун давомида тартиб билан истеъ-мол қилинса, қони тозалайди, тери рангини тиниклаштириш-теран. Туянинг жуни, гўшти ҳам

кони фойда. Яна бир жиҳати туя сутти соғилган заҳоти иссиқ-лай ичилиши керак.

— Даволаниш учун баъзи ка-салликларда туялар орасида етиш-тавсия этилади. Ҳар қимнинг ҳам Қорақалпоғистон ёки На-воий вилоятининг Учқудук, Томди туманларида бориб ке-лиш имконияти бўлмайди-ку. Туманимиз тоғли ҳудуд бўлса-да, туянинг сеvimли озуқаси — янтоққа бой. Шу ерда туя боқ-сак бўлади-ку, деган фикр хаё-лимга келди. Шундай қилиб, 2014 йилда бир бош туя олиб келтирдик, — леи у.

— Уни боқишга қийналма-дингизми, ҳар ҳолда, аввалдан қилиб юрган ишнингиз эмас?..

— Бироз тавашини бўлса-да, боқиш мумкин экан. 2015 йил кўкларда ўғилларим Илёс би-лан Санжар Қорақалпоғистон-дан яна ўн бир бош туя олиб келди.

Тоғда туя боқилишнинг айри-ча қийинчиликлари бор, албат-та. Аввало, туя оғир жонивор: бир йиқилса, жойидан туриши қийин, уни кўтариб ҳам, тур-ғизиб ҳам бўлмайди. Тоғда жар-ликлар, ўнгирлар, зовлар бор. Теп-текис саҳрода юриб ўрган-ган жонивор салгина жойдан бир-бирига урилиб кетсаёки йи-қилиб қолаверади. Кейин ўри-дан турмай ётаверади, чуқки ту-ришга кўрқали. Токи ўша ерга бошқа бир туяни келтириб, эр-гаштириб олиб чиқмаганингизча ётаверади.

— Ем-емиш, умуман, озуқа масаласи қандай бўлаяпти? Бу янгиликка туман раҳбарияти-нинг муносабати қандай бўлди?

— Дастлаб иш бошлагани-мизда қўшнилари кўп безовта бўлишди. «Туянгиз пишқира-ди!», «Болаларни кўрқатади» деган хавотирларини эшитдик. Одамлар қопчагон итларни ҳам сақлайди-ку, нега ҳеч қим улар-га индамайди, деб ҳазиллаш-дик. Тўғриси ҳам шу аслида, туя — неча минг йиллардан бери одамзоднинг йўлдоши, дўсти бўлиб келди. Фақат XX асрга ке-либ у ўзининг транспортлик ва-зифасидан фориғ бўлди. Унинг табиятини тўғри тушунган ин-сон учун ундан ювощи жонивор йўқ. Шундай бўлса-да, қўши-ларнинг, маҳаллоашларнинг дилига озор бермайлик, дея тоғ-

да туяхона солдик. Лекин бу ишмизнинг битта минус тара-фи бўлди. Биласиз, тоғ ҳавоси салқин, жониворларга совуқлик қилди. 2016 йил вилоят ҳоким-лигига бориб, аҳд қилдим. Раҳ-барият мени эшитган, 60 тек-тар ер ажратиб, туячилик фер-мер хўжалиги очилишига рухсат берди. Шу тариқа «Илҳом ҳидо-ят» фермер хўжалигини туздик. Телевизорда ҳам кўрсатишган, кўпчилик хабар топиб, кела бошлади. Қашқадарё, Сурхон-дарё, Бухоро, Хоразм вилоят-ларидан юртдошларимиз туя сутти ва ундан тайёрланган қим-рон ичимлигини сўраб келиш-моқда. Бир ой-қирқ кун тегиб, ҳар кунни туя сутти соғилган жойида ичишди. Икки ойлаб қўлиб кетадиганлар ҳам бор. Шифо тоғларини раҳмат айта-ди. Буни мен туя суттини ва қимронини сотётганим учун айтмайман, ҳақиқат ҳам шу: уларни ичган одам кўп дардан фориғ бўлади, ҳеч бўлмаса, улардан зарар кўрмайди.

Тоғ гиёҳларини еган туянинг сутти яна ҳам шифобахш бўлар экан.

— Режаларимиз катта, — да-вом этади И.Рўзиев. — На-сиб этса, тоғда туя сутти билан қавоқчи санаторий ташкил қилмоқчимиз. Бу борада мута-сали ташкилот ва идоралар би-лан бамаслаҳат иш ҳам бошла-ганмиз...

Юртдошларимиз соғлигини ўйлаб, тоғу тошлар орасида та-бий санаторий ташкил этиш иштиёқи билан яшаётган Ил-ҳом акага, унинг меҳнатшас фарзандларига омад ёр бўлсин деб сўзимизни аяқларканмиз, қарамонимизнинг боғдорчилик соҳасидagi ишларидан айрим-ларини санаб ўтишни лозим топдик. У киши дарё ёқисидagi ташландиқ жойини ободонлаш-тириб, 2,5 минг туп терак, 200 туп бодом, 400 туп ёнғок, 500 туп наъзатка, 65 туп нок, 95 туп олма экиб, оралиқдаги жой-ларга олхўри кўчатларини ўтқа-зди. Боғни бориб кўрдик, да-рахтлар шигил мевага кирган. Улар остида йўнғичка экилган бўлиб, кўм-қўқ бўлиб турибди.

Ориф ХОЖИ,
Ўзбекистон Ёзувчилар
уюшмаси аъзоси

Бир кунлик тўй ўтар, кетар...

ҲАММАГА ТЕГИШЛИ ГАП

Бугун тўйларимизни ихчам-лаштириш, ортиқча дабдаба-бозликлардан, беҳуда хара-жатлардан воз кечиш, қола-верса, миллий қадриятлари-мизга зид бўлган урфларни йўқотиш ҳақида бот-бот гапи-риляпти, ёзиляпти. Ушбу муаммонинг давлат сиёсати даражасига кўтарилгани ва мақбул ёчими устида иш олиб борилаётгани қувонарли.

Дарҳақиқат, тўйлардаги кимўзарлик кайфиятининг илдириш чуқур. Бир-биридан ортиқ қолмаслик учун, «Энинг тўйини еганман, қарзим бор» деб қарзга ботиб кетганлар, бир кунлик тўйни деб ҳаёти издан чиқиб кетганлар қанча?! Шу ҳақда гап кетганда, икки ҳаётий ҳикоя ёдимга ту-шаверади. Ушунда ўқувчи эдик. Бошланғич синфда ўқётган «Беҳзоднинг суннат тўйи бўлармиш, бирварақайига ҳам кўпқари, ҳам кураш беришармиш. Оқшом бозмига фа-лончи санъаткор келармиш» деган миш-мишларни эшитиб роса қувонганмиз. Ахир, тўй — тўй-да! Боз устига бизнинг қишлоқ йигитлари кўпқари, кураш ишқибоз, қиз-лар эса оқшом бозмига шайдо. Аммо, энг қизиғи, тўй қилаётган одам давлати ошиб кетган эмас, ўртаққол яшарди. Аёли ёнинг жарамасида ҳам қўли калталигидан қу-лак қўйлақда юрар, кишин-ёзин қалиш ки-ярди. Икки боласи — бири эрталаб, бири пешинда ўқигани учун битта мактаб сумка-

сини тутишарди. Шунинг учунми тўйнинг овозасига кимлардир ишонди, кимлардир ишонмади. Тўй, чинданам, зўр ўтди. Ма-ҳалладагина эмас, бутун қишлоқда, қўшни қишлоқларда ҳам дув-дув гап бўлди. Энди Беҳзоднинг дадасини кўрганча одамлар «ой» қўшимчасини ё истеҳзо билан, ё ҳурмат би-лан қўшиб айтадиган бўлишди. Аммо ора-дан суннат қилинган болалар чопқиллаб кетганча вақт ўтар-ўтмас янги бой яна хо-рижга ризқ қилириб кетди. Нега дейсизми? Чунки бу инсон аслида расман ишсиз бўлиб, хорижда меҳнат муҳожир сифатида қора ишларни қилиб, шўр пешона тери эъзига ўғилларининг тўйи учун пул йиққан эди. Аммо шунча йил йиғиб-йиғтилаб тоғпани-ни бир кунда сочиб, боз устига бироз қарз-дор ҳам бўлиб, яна икки қўли бўш, тешиқ тоғора билан қолаверди. Натижа маълум — гулдай фарзандлари, камсукумгина аёлини ташлаб, четта чиқшига мажбур. Шуниси аф-сусланарлики, бутндай ҳаёт ҳикоялари ҳану-с давом этмоқда. Ҳануз кўплаб ҳамюрт-

яраша уни мақсадли ишлатиш кераклиги борасида айрим содда ҳамюртларимиз учун ҳуқуқий маслаҳат зарурга ўқшайди. Бу бо-рала тадбиркорлиқни ривожлантиришга их-тисослашган ташкилотлар, қолаверса, кат-та мақсадлар оstonасидаги Республика ёшлар иттифоқи ўз олдиларига аниқ вази-фарлар қўйишса, халққа кўпроқ нафлари те-гармиди?

Аслида биз ҳам тўйларимизда асрлар да-вомида шаклланган миллий қадриятлари-мизнинг йўқотилишига қаршимиз. Чунон-чи, чекка қишлоқларимизда суннат тўйла-рида кўпқари, кураш каби миллий ўйинла-римизни ўтказиш бугунги оммавий мадани-ят қуршоғидаги дунёда фахрланишга арзий-диган ҳодиса. Яна бир гап. Сурхон томон-ларда тўй эгаси кўпқари бераётгани учун ҳокимиятга бориб, олдиндан маълум миқ-дорда солиқ ҳам тўлайди. Демакки, мил-лий ўйинларимизни ташкиллаштириш на-фақат курашчию чавандозлар, балки юрт учун ҳам фойда. Аммо масаланинг бошқа

томони ҳам бор. Бундай миллий ўйинлари-мизнинг ҳаммасини ўтказиш учун оз-мунча харажат кетмайди. Демокчи бўлганимиз, қурбиданган ортиқчасига зўриқилишнинг нима кераги бор?! Тўй эгасининг хоҳишига қараб мана шундай қадриятларнинг фақат битта-сига рухсат берилиши ортиқча кимўзарлик-ка нуқта қўйган бўлар эди. Зотан, биз юқорида тилга олган Беҳзоднинг дадасига ўхшаганларга баҳс солиб, «Ундан менинг нима камим бор?» деб ўқийдиганлар ёки шундай тўй учун пул топишнинг турли йўллариин излайдиганлар ҳам бўлади. Ми-сол учун, ўша октябр ойининг салқин кун-ларидан бирида яна бир тенгдошим, Дил-доранинг укасини суннат тўйи бўлармиш, деган гап эшитдик. Ушунда энг машҳур қўшиқчини олиб келмоқчилиги ҳақидаги ха-бар шов-шув бўлиб кетганди. Ачинарлиси, тўйга икки ҳафта қолганида «Дилдоранинг дадаси қамалибди» деган гап ҳам аввалги хабардан кўра тезроқ тарқалиб кетди. Ай-тишларича, у мўмай пул топиш мақсадида қоралори савдоси билан шуғулланган, шу-нинг учун ҳибсага олинган экан. Мана сиз-га, тўй басвасаси! Ўша одам ҳам ўта зарур мажбурият ёки очлик туфайли эмас, шун-чаки ҳеч қимдан ҳам бўлмаган тўй қилиш учун жиноятга қўл урган. Буни биз кейин-роқ — Дилдоранинг бобоси уч-тўрт оқсо-қолни қақариб, кичикроқ даврада элга ош берган ва ўғил набирасининг қўлини ҳалол-лаган кунни билдик. Чунки Дилдоранинг она-си изиллаб йилар, «Эримнинг қамалишига мен айбдорман» деб, қўйсига муштларди. Сабаби у турмуш ўртоғини «Эл-юртдан уял-майсизми? Ҳамма зўр тўй қилаяптию, ме-нинг ўғлим қимдан кам? Отамисиз ўзи?» деб ҳоли-жонига қўймаган, қўли калтароқ эр пул топишнинг бошқа йўлини топол-

май, жиноятчиларга шерик бўлган экан.

Сирасини айтганда, тўй бу — хурсандчи-лик. Тўй бу — тинчлик, хотиржамлик бел-гиси. Қарияларимиз дуога қўл очаркан: «Тўйларга етказсин» дейди. «Шутина нева-рамнинг тўйини кўрарканманми?» дея умид қилади. Чиндан, тинч, осийишта юртгагина байрамлар ярашади. Дунёнинг турли бур-чақларида бутун бошли халқ тирик қолтиш учунгина интилаётганда, беҳуда хунрезлик-лар одамзод ҳаётига таҳдиқа солиб турган бир вазиятда бизнинг тўйлар ҳақида баҳс-ла-шиб турганимиз қандай яхши! Бу ҳам қал-бимиздан шукрона сўзлари отилиб чиқшига туртки берадиган ҳолат. Танганинг иккин-чи томонига қараганда эса, бир ўйлаб кўринг-а, ривожланган мамлакатларда де-ярли ҳар бир фуқаронинг ўзи бизнеси бор. Улар пул сарфлаш эмас, уни қўлайтириш устида бош қотиришади. Аммо тан олиб айтилик-чи, биз пешона теримиз бўлган газнамизни бир кунлик тўйга сочиб таш-лаш учун тўпламаймизми?! Боз устига на-фақат ўз пулини, балки қарз кўтариб сарф-лаётганлар, натижада тўйдан кейинги ҳаёти бўйнидаги қарздорлик таъғисидан қўтулиш учун беҳуда ўтаётганлар ҳам бор.

Қарз кўтариб ёки хорижда хор-зорликда ишлаб, тўй қилишга пул йиғётган, жони-мизга жон қадар яқин юртдошларимиз, қорақўларимизга «жарга қараб кетаётган-ларга эргашманг» дегимиз келади. Сиз ақиқа, суннат тўйи, никоҳ тўйи қилишга қардорсиз, аммо дабдабабозликка эмас. Худо йўлида, бир тўй қилайликки, ўзимизга ҳам зиён етмасин. Зотан, тўй учун эмас, фарзандлар келажиги учун яшайлик.

Ситора ТОЖИДДИНОВА,
«Hurriyat» муҳбири

► МЕРОС

Улар тўрт киши. Бешинчиси ҳам бор. Ҳали таҳсилни давом эттиряпти. Аслида уларнинг сони эмас, қилаётган савобли ва эзгу ишлари диққатга сазовор. Улар реставрация билан шуғулланади. Реставратор. Бу сўзни ўзим ҳам бир неча марта овоз чиқариб такрорлаб кўрдим. Шунча ўйласам-да, ўзбек тилидаги муқобилини топа олмадим. Б сўз эса унчалик жарангдор эмас. Қолаверса, бу касбнинг ўзи ҳам ҳаммани ўзига тартадиган оҳанраболига ўхшамайди. Ҳамма гап ана шунда-да. Ҳамма ҳам осонгина эгалаб, бажариб кетаверадиган касблардан эмас. Чуқур билим, юксак маҳорат, сабр-матонатни талаб қилади. Бебаҳо маданий ёдгорликларга, аниқроқ айтганда, қадимий кўлэмаларга иккинчи ҳаёт бағишлаш бугун ана шу тўртовлон – Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси Шарқшунослик институти консервация ва реставрация тиклаш ва сақлаш бўлими бошлиғи Шухрат Пўлатов, етакчи мутахассислар Аҳмаджон Бобононов, Саидрахмат Икромов, Нажмиддин Раҳимов зиммасидадир.

БУЮК ИЛМ
ҚАЛЪАСИ

Бу даргоҳ ҳақида шу ерда кўп йиллардан бери ишлаб келадиган олим шундай ёзган эди: «Шарафли ўтмиши ва бугунги завороти хизмати билан яшайётган Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институти кудратли ўқув ҳамда Яқсарт суви минтақасидаги дунё аҳли ҳавас ва эҳтиром билан қарайдиган буюк илм қалъасидир».

Ташқаридан қаралганда бошқа илм даргоҳларидан алоҳида ажралиб турмайди. Аммо унда сақланаётган илм жавоқларлари – кўлэма асарлари, қадимий ҳужжатлар баҳосининг тенги йўқ. Бу ерда Марказий Осиё бўйича энг бой кўлэмалар жамланган. Уларнинг ҳар бири жаҳон миқёсида беқиёс аҳамиятга эга бўлган бебаҳо хазинадир.

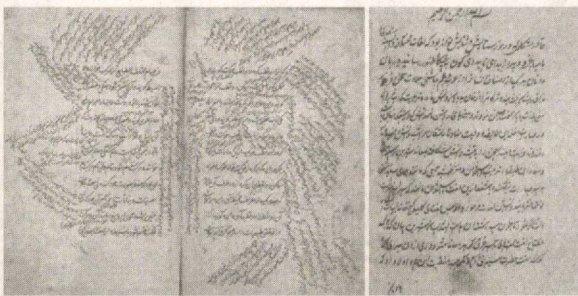
Институтининг кўлэмалар фонди ноёб илмий ва маданий

объектлардан бири сифатида 2000 йилда ЮНЕСКОнинг Бутунжаҳон маданий мероси рўйхатига киритилган. Олтига алоҳида бўлимдан ташкил топган мазкур фонд араб, форс, эски ўзбек тили ва бошқа Шарқ тилларида битилган 26 минг жидд кўлэма, 39 минг жидд тошбосма китоблар ва 10 мингта яқин тарихий ҳужжатларга эга.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2017 йил 24 майда эълон қилинган «Қадимий ёзма манбаларни сақлаш, тадқиқ ва тарғиб қилиш тизими янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори Ўзбекистоннинг жаҳон илм-фани ва маданияти ривожига улкан ҳисса қўшган мамлакат сифатидаги халқаро обрў-эътиборини янада мустаҳкамлаш, бой ёзма меросимизни сақлаш, ўрганиш ва кенг тарғиб қилиш ишларини янги сифат босқичига кўтарди.

Ушбу мақола Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ҳузуридаги нодавлат-нотижорат таълим ва фанлар қўшма кўнралининг бошқа институтиларини қўллаб-қувватлаш Жамоат фонди томонидан давлат гранти ажратилган «Ўтмиш улуғ ҳақининг келажиги ҳам буюк бўлади» номли лойиҳаси асосида chop этилмоқда.

Ёзма ёдгорликларнинг иккинчи ҳаёти

Маданий ёдгорликларимизга, илм-маърифатга қаратилган юксак эътибор намунаси бўлган мазкур қарорда қадимий ёзма манбалар билан ишлашнинг ўзига хос мураккаб хусусиятлари инобатга олиниб, институтининг қадимий кўлэмаларни реставрация қилиш ва сақлаш билан шуғулланувчи ходимлари ойлик иш ҳақида қўшимча устама ҳақ тўлаш ҳам кўрсатилган. Бундан ташқари, институт фото ва реставрация лабораторияларини замонавий юқори технологик асбоб-ускуналар билан жиҳозлаш ҳамда институтда Шарқ кўлэмалари музейини ташкил этиш кўзда тутилган.

РЕСТАВРАЦИЯ
ИЛМ...МУ?!

...Еттинчи қаватда жойлашган олдинги хона. Икки четида катта столлар жойлашган. Бўлимнинг етакчи мутахассиси Аҳмаджон Бобононов саволларимизга жавоб берадиган бўлди. Унинг қаршисида ўтириб, стол устини кўздан кечирдим. Кўп нарсалар таниш, айримларини унчалик англамадим. Бир чети йиртилган қоғоз ҳам бор. Нега стол устида турибди, ҳайронманд.

Сўхбат давомида маълум бўлдики, бир чети йиртилган қоғоз реставрация учун бебаҳо саналадиган япон қоғози экан! Япониядаги ўсадиган ноёб дархатдан олинган бу қоғознинг афзаллиги шундаки, кўлэма саҳифасини қайта таъмирлаш, ўзгартириш ёки ўрганиш эҳтиёжи пайдо бўлганида уни кўлэмага зарар етказмаган ҳолда ажратиш олиш мумкин экан.

Йиртиқ қоғоз билан бўлган каби яна бир «зукколизм» фойш бўлмаслиги учун Аҳмаджон Бобононовнинг тинлаганимиз маъқул:

— Реставрацияни кўпчилик техник иш деб билиши сир эмас. Ростини айтсам, шу иш билан шуғулланишга қадар ўзим ҳам шундай ўйлар эдим. Аслида бу кишидан чуқур илм, маҳорат, сабр-қаноатни талаб

қиладиган ишдир. Реставратор араб ёзуви ва тилини билиши зарур, кимё, биология фанларини билиши шарт. Реставрацияга киришишдан олдин қоғознинг кимёвий ёки бошқа хусусиятларини ўрганмай туриб, иш бошлаш мумкин эмас. Яна бир талаб – ҳолилик. Кўлэмаларда сизнинг қарашларингиз, диний эътиқодингизга тўғри келмайдиган фикрлар учраши мумкин. Айнан шу сабабли уни реставрация қилишдан бош тортишга маънавий ҳақингиз йўқ, ҳолис бўлишингиз лозим.

Азиз ўқувчи, китобат санъатининг нечоғли кўп қиррали эканлигини айнан шу ерда, реставраторлар хонасида англаганимни айтишим зарур. Биргина кўлэма асар нафақат ўз даври ҳақида, балки муқовасозлар, саҳнофлар, мусаввирлар, хаттотлар, наққошлар, лаввоҳлар, қоғоз манбаи, сифати ва яна бошқа маълумотларни беради.

Кўлэма муқовасининг ўзиёқ улкан кеҳишимизнинг алоҳида даврлари ҳақида маълумот бера олади. Келинг, бу ҳақда етакчи мутахассиснинг ўзидан эшитайлик:

— Урам шаклидаги китобнинг варақли шаклга ўзгариши натижасида муқова китобнинг ажралмас таркибий қисми сифатида шаклланди. Марказий Осиё бадиий муқовачилиги тарихида XV – XIX асрлар янги, асосий давр бўлди. XV – XVI асрларда нафақат муқовачилик соҳасида, балки кўлэманинг ҳам бир элементи бегадига туб ўзгаришлар содир бўлди ва Марказий Осиё китобат санъатида келгуси юз йилликларга татигулик янги услуб дунё юзини кўрди. XIV – XV асрларда Самарқанд ва Бухоро усталари муқовачилик техникасини тақомиллаштирдилар.

ЯНА КАТТА СТОЛГА
ҚАЙТУБ

Реставрация ҳақидаги тасаввурларимизни янада бойитиш мақсадида Аҳмаджон Бобононов компьютер орқали кўлэмаларнинг аввали ва кейинги ҳолатини кўрсатди. Стол устидаги кўлэма ҳали батамом реставрациядан чиқмаган. Унинг таъмирланган саҳифасини авайлаб ушлаб кўрдим. Қоғоз рангини айтмаганда, таъмирланган қисми ҳам саҳифанинг давомига ўхшайди.

— Битта кўлэмани реставрация қилиш учун қанча вақт керак бўлади?

— Бунга аниқ айтиш қийин. Баъзан битта саҳифани реставрация қилиш учун ҳафта-ун кун вақт кетади. Бир гал битта кўлэма устида олти ой ишланган.

— Игна билан қудуқ қазип деганлари шу бўлса керак-да.

— Айни ҳақиқат. Мана бу икки кўлэмалар бири вақф ҳужжати. Бунга Шухрат Пўлатов реставрация қилган. Бошқа бирироқ эплай олмасди. Нечоғли машаққат билан таъмирлангани шундоққина кўриниб турибди.

Дарҳақиқат, ҳужжат сочилиб кетаётган жойида тўхтатиб қолинганга ўхшайди. Айрим жойларида биттагина ҳарф қолган. Шу қалар заргарона ёндашилганки, аслият асралган, зарар кўрмаган.

Стол устида Абдурахмон Жомийнинг «Юсуф ва Зулайхо» достонининг кўлэмасини кўрдим, ҳатто ушладим ҳам! Аҳмаджон Бобононов айтмаганда шу асар эканлигини билмасдим, албатта. Кўлэмага ишланган миниатюраларни бир кўрсангиз эди. Неча асрлар ўтди ҳамки, бу ранглар ҳамон жилосини йўқотган эмас. Яппиллаган бир ранглр... эҳ-ҳеёй. Кўз узоқми қоласиз.

Достон-чи, «Юсуф ва Зулайхо» достонини айтми. Муборак Қуръоннинг ўзбек тилидаги

маъно таржумаларида айтилишича, «Юсуф» сурасининг намуна услубида ўзгача лафозат, айрича жозиба мавжудки, ислом оламида энг буюк қалам аҳли ундан мутаассир бўлиб, шеърлар дostonлар биттанди, уламолар эса, бу сура хусусида жилд-жилд китоблар тасниф этпанди.

Бу кўлэма том маънода маданий бойлигимиз, хазинамиздир. Тўрт филокор инсон фаолиятини кузата туриб, маданий ёдгорликларимиз ҳали узоқ йиллар маънавийтимиз хазинасини обод этажак, дея ишондик.

Китоб кесимидаги ёзувлар тарихи ҳам қизиқ. Бу эса уларда бутунгидек жавонлар эмас, тоқчалар бўлганини ҳисобга олсак, излаган китобимизни қийналмай топиш имконини берган. Матн бозори ҳимоялови восита ва безак сифатида қўлланилган шерозанинг бир неча хиллари мавжудлиги китобат санъатининг юксак даражага кўтарилганини англатади. Сўнгги ўрта асрларга оид ўрта Осиё кўлэмаларида ён муқованинг юқори ва куйи қисмларидан туртиб чиққан чармдан ишланган тилча – лахтакини кўриш мумкин. Бу лахта китобларни тоқчалардан олишда ушлагич вазифини бажарган. Булар бир вақтлар Туронзаминда китобат санъати гуллаб-яшнаганидан далолат беради.

Маданий ёдгорликларимиз умрини янада узайтириш учун уларнинг сақланишига ҳам алоҳида аҳамият қаратиш лозим. Ёзма манбалар институтидан бошқа жойларда кам сонли бўлса ҳам машҳуд. Бироқ уларнинг сақланиши мақтанарли эмас. Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик институти филофиларини ҳам ўз назоратлари олади деган умиддамиз.

Инобат ИБРОҲИМОВА,
журналист

КАМТАРИН ҚИССАНАВИС

► ҲАҚИҚАТ ТАНТАНАСИ

Бу йил ўтган аср адабиётида ўзига хос мактаб яратган тарихнавис адиб Миркарим Осим таваллудига 110 йил тўлди. 2001 йилда Миртемир ва Мирзакалон Исмоилийдеқ фидойи зотлар билан бир қаторда «Буюк хизматлари учун» ордени билан тақдирланган бу адиб 77 йил умр кечириб, роппароса ярим асрлик ижодий фаолияти мобайнида Тўмарис, Широқ, Спитамен, Муҳаммад ал-Хоразмий, Абу Райҳон Беруний, Абу Али ибн Сино, Темур Малик, Амир Темур, Мирзо Улуғбек, Алишер Навоий, Бобораҳим Машраб, Нодирабегимдек жами йигирмадан ортиқ буюк аждодларимиз ҳақида ўлмас тарихий қиссалар ва ҳикоялар яратган, Ўзбекистон давлат мустақиллигининг шарофати билан муносиб қадрланиб, шундай юксак муқофотга сазовор бўлган эди.

тўртдан бири «Беруний ҳаётидан лавҳалар» сифатида (шундай қўшимча ном остида) эълон қилинди! Ҳажми кичик қиссадан тўрт баравар катта драма журналда тўла, кичик қиссанинг эса, тўртдан бири «лавҳалар» сифатида эълон қилинди.

Тўғри, мазкур асар ордан икки йил ўтиб, 1975 йилда айна шу ном остида нашр этилган қиссалар тўпламида бир бутун ҳолда ёруелик кўрди. Шу муносабат билан «Гулистон» журналининг 1976 йилги охириги сониди Наим Норқулов билан Маҳмуд Сатторовнинг мазкур китобга ёзган «Мозийдан қиссалар» номли тақриз эълон қилинди. Тақризда, табиийки, асар тўпламидаги бошқа қиссалар қаторида йўл-йўлакай тилга олиб ўтилди, ҳолос.

Уша даврда Миркарим Осим ижодида ноҳилис ёндашув, жумладан, «Тўя кўрдинми – йўқ!» қабилида атайин кўриб кўрмаганга олиш, адиб яратган барча қиссаларга муносабати аниқ-равшан кўриниб турибди. Бунга қўллаб-қувватлов келтириш мумкин! Мана, тагин битта мисол!

1980 йилда яна бир буюк алломамиз Абу Али ибн Сино таваллудининг 1000

йиллиги нишонланди. Шу муносабат билан яна Ўзбекистон халқ шоири Уйғуннинг «Абу Али ибн Сино» драмаси (аслида, бу ҳам Миркарим Осимнинг «Ибн Сино қиссаси» асаридан кейин ёзиб тугалланган!) «Шарқ юлдузи» журналининг 1979 йилги сўнгги сониди, 40—80-бетларда тўла ҳолда эълон қилинди, «Ибн Сино қиссаси» эса, ордан уч йил ўтиб, 1982 йилда алоҳида бир китобча шаклида ёруелик кўрди.

Ушанга қадар, аниқроғи, 1980 йилнинг сентябрийда «Шарқ юлдузи» журналыда «Ибн Синонинг 1000 йиллигига» руқни остида Фанлар Академияси президенти Обид Солиқовнинг «Абу Али ибн Синонинг табиий фанларга қўшган ҳиссаси» мақоласи, Миркарим Осимнинг «Ибн Сино қиссаси» асари, аниқроғи, бу ўринда ҳам қисса ҳажмининг атиги тўртдан бири «асардан парча» сифатида эълон қилинди! Нега минг йилда бир бўладиган тўйда бу асар ҳам бутун ҳолда берилмай, ундан парча берилди? Ўйлаб қарасангиз, бу саволларга жавоб беришдан осони йўқ! Бизнинг назаримизда «Жайхун устида булутлар» қиссасида тўла равишда ёруелик кўрса асарнинг бадиий қуввати кўларга аниқ-равшан кўришиб, тўй-тантана қулариди тасаввурлар ва ҳатто тушунчалар бутунлай бошқача тус олиб кетиши мумкин-да!

Тагин такрорлайман: ноҳилис ёндашув нафақат шу иккита қисса балки, Миркарим Осим яратган жамики йирик асарларга муносабатда аниқ-равшан кўриниб туради! Бироқ «қиссақонлик»ни ҳам, мазкур мақолани ҳам ёзишдан мақсад Шўро тузумининг беҳисоб найранглари сеп қилиб ёзиб, кийдирилари фойш қилиш эмас.

Менинг мақсадим: Миркарим Осимнинг бошини — қундага, жонини — гаровга қўйиб яратган ва ўз даврида муносиб қадрланмаган ўлмас қиссалари бадииятини эстетик таҳлил қилиш. Шунинга Токи келгуси авлодларимиз Шўро тузуми даврида тантана қилган ғиромлик, алдам-қудамлардан эмас, аксинча, қисиниб-қимтиниб, топталиб-таҳқирланиб бўлса-да, яшай олган ҳаққўйлик, буюклик, жасорат-матонат, гўзалликдан, ўлдириб бўлмайдиган умрибонлиқ асарлар яратиш маҳоратидан ўрناк олсинлар!

Атоқли рус олими Бертельс буюк мутафаккиримиз Алишер Навоийнинг ўлмас асарларидан кейин замонавий ўзбек адабиётидаги яна икки асарга юксак баҳо берган. Булардан бири Абдулла Қодирийнинг «Ўткан қулар» романи, иккинчиси Миркарим Осимнинг «Ўтроп» қиссаси (аниқроғи, қиссанинг иккинчи наشري!) Биринчи асар муаллифини «Жаҳон романчилигида олтинчи мактаб яратган адиб», иккинчи асар муаллифини «Ўзбек адабиётидаги энг пушта тарихий қиссани яратган адиб» сифатида таърифлаган. Бертельсдек алломанинг фикри илмий ҳақиқатга яқинроқлигини исботлашга зарурат бўлмаса керак?..

«Гулистон» ва «Шарқ юлдузи» журналларининг ўттиз йиллик тахламлирини яна бир сидра назардан ўтказиш асносида кўзга яққол ташланган тагин бир тарихий далил сизнинг диққатингизга ҳавола қилса арзигулик, алоҳида эътиборга молик ҳодиса деб ўйлайман. Ўлмас тарихий қиссалар ва ҳикоялар муаллифи Миркарим Осим 1977 йилда етмиш ёшга тўлганида «Гулистон» жур-

налнинг энг сўнгги сониде ёзувчи Суннатулло Анорбоевнинг «Қутлаймиш!» руқни остида «Тарихдан сабоқлар» номли мўжазгина тўйхат-мақоласи эълон қилинган экан! Нега энди не бир тарихнавис адиблар ва адабиётшунос олимлар сукот сақлаб турганлари ҳолда улкан сана муносабати билан тўйхат-мақола ёзиш ўз ижодий фаолияти мобайнида биронта ҳам тарихий асар ёзмаган Суннатулло Анорбоевнинг чекига тушиб қолди? Бу икки ўрталда ҳаққа ташналик, мардлик-тангликдан бошқа яна қандай муштараклик бор? Назаримизда, ўз ижодини адабий танқиддан бошлаган ва навқиронлик чоғларида не бир номдор адибларнинг роса пўстагини қоққан, бу иш билан ҳатто пўстақ қоқиш бобиде тенгсиз-беназир Абдулла Қаҳҳордан бегараз устозларча танбех ва маслаҳат эшитган Суннатулло Анорбоевга ёза оладигандек шу мухтасар тўйхатни!

Миркарим Осим ва Суннатулло Анорбоевдек камтарин инсонлар, захматкаш адиблар, адабиётимизнинг равнақи йўлидаги фидойи, ҳаққўй ва ҳокисор зотларнинг жойлари жаннатдан бўлсин, ило! До-нишмандликда беназир халқимизнинг «Камтарга камол» деган гапи нақадар ҳақ-ростилигини амалда кўрсатиб йишган бу қомил инсонлар ва моҳир адиблар бутунги кунда ижодий камолот йўлида астойдил захмат чекётган ҳар бир қаламкаш учун ибрат намуналаридир. Ибрат бўлмоқлари ҳам керак, токи турфа иллатлар ва ижодий олғирликлар эмас, аксинча, асл инсоний фазилатлар ва ижодий маҳоратлар ибрат бўлиб қолсин!

ОТАУЛИ

УЛУҒЛАР САБОҒИ

УЧ ЖУМБОҚ СИРИ

Оташзабон мутасаввуф шоира Робия Адвия ўз даврининг пешво шайхуҳисломларидан бўлимиш Ҳасан Басрийга уч нарса — мумдан ясалган шам, игна ва бир дон соч толасини юборди ва бунга изохлаб беришни сўради. Ҳасан Басрий ўз навбатда бу жумбоққа шундай жавоб йўллади: — Мум каби мулоим бўлиб, шамдек ёниб оламини мунаввар қил. Игна каби ўзинг яланроқ қолсанг ҳам, ўзгаларнинг устини бут қил. Ҳақиқат йўли худди бир тола сочдек нозик ва ингичкадурки, ҳушёр бўлмасанг, тойиб йиқилурсан...

Закий шоира бу жавобдан мамнун бўлди, унинг Ҳасан Басрийга нисбатан ҳурмати янада ошди.

АРЗИРЛИ САБАБ

Ҳасан Басрий ҳар гал ваъз айтмоқчи бўлиб минбарга чиққанида йирилганларга бир-бир қараб чиқар, агар улар орасида шоира Робия кўринмаса, ҳалоқикнинг жавобини бериб, минбардан тушиб кетарди. Сомейлардан бири ундан: «Эй Басрий, нега ваъз айтмадинг, йирилган шунча эркакнинг бир аёлча қадри йўқми, ахир улар орасида ҳам не-не ақл эгалари борку?» деб сўради.

— Мен филга аталган руҳий неъматни чумоли кўксига қандай сиғдираман? — деб жавоб қилди шунда Ҳасан Басрий.

ТАЪМАЮ ЭҲТИЁДАН
ХОЛИ

Имом ва улкан аллома бўлиб етишган Ҳасан Басрий катта бир анжуманда ваъз ўқийётган эди. Йирилганлардан бири иккинчисидан:

— Ҳасанга нега бунча иззат-ҳурмат кўрсатишди, а? — деб сўраб қолди.

— Одамлар унга илми учун эҳтиёж сезади. Унинг эса халқдан бир дон арпачалик эҳтиёжи йўқ. Шунинг учун иззат-ҳурматлидир, — деб жавоб қилишди унга.

«Ривоятлар ва ҳикоятлар» китобидан

ПАЛОВХОНТУРА

Гиннес рекордлари китобидан жой олди

КАДРИЯТЛАРИМИЗ

Ўтган hafta охирида пойтахтимиз Тошкент шаҳридаги — Сайилгоҳ кўчаси эрта тонгдан мамлакатимизнинг турли ҳудудларидан келган меҳмонлар билан гавжум бўлди. Шу куни ушбу масканда «O'zbekim» миллий қадриятлар фестивали ўтказилди.

Фестивал доирасида очик осмон остидаги Шарқ арт-бозори ва маҳорат дарслари, бунда шаҳарнинг энг яхши ҳунармандлари ўз маҳоратларини кўрсатди, меҳмонлар эса ижодий жараёни бевоқиф кузатиб, ўзларига ёққан ижод маҳсулини сотиб олдилар. Ўзига хос ўзиқ-овқат ярмаркаси — меҳмонларга Хоразм, Бухоро, Фарғона, Самарқанд ва Жиззах вилоятлари ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси хос миллий таомларнинг тайёрланишини кузатиб бориш, энг мазали таом ва ширинликлардан татиб кўриш, бир пиёла чай устида ҳордиқ чиқариш имконини берди.

Дорбозлар шоуси, дорбозлар, полвонлар, олов ўйнатувчиларнинг чиқишлари, шунингдек, кўчқор ва ҳўроз уриштиришлар, миллий ўйин ва томошалар меҳмонларга олам-олам завқ бағишлади.

Тадбирнинг асосий воқеаси — катта ҳажмдаги қозонда ўзбек миллий

миқдордаги масалликлардан фойдаланди, — деди, — ошпазлар сулоласининг энг кекса вакили Нусратилла Зияев. — Ҳусусан, 1500 кг мол гўшти, 400 кг қўй гўшти, 220 кг думба ва энг асосийси, 1900 кг лазер навли гуруч, улкан қозонга 2700 кг сабзи, 220 кг пийёз, 440 литр ўсимлик ёғи, 57 кг туз ҳам солинди. Буларнинг барчасига 100 кг нўхат, 190 кг майиз, 5 кг зира, 2 кг янчилган қалампир, 1 кг зарчава ва 350 литр сув қўшилди. Шо-гирдларимни ушбу катта маррани забт этгани ва халқимиз олдида юзи ёруғ бўлгани билан табриклаймиз. Қилинган меҳнатнинг баҳосини халқимиз ва меҳмонлар беради.

Олти соат вақт давомида тайёрланган паловни ўлчаш маросими ҳам қўзғувчиларга анча манзур бўлди. Махсус тарози келтирилиб, кран билан қозон ва ўчоқ тортилди. Қарангки, таомимизнинг соф оғирлиги 7 минг 360 килограмми ташкил этди.

— Гиннеснинг рекордлар китобида қайд этилиш

шубҳасиз. Умумий ҳисобда паловни тайёрлаш, тарқатиш, ташкилий ишларида куну тун 200 дан ортиқ турли соҳа мутахассислари меҳнат қилди. Уларни бир мақсад бирлаштирди — Ўзбекистоннинг бой ва ноёб маданиятини бутун жаҳонга намойиш этиш.

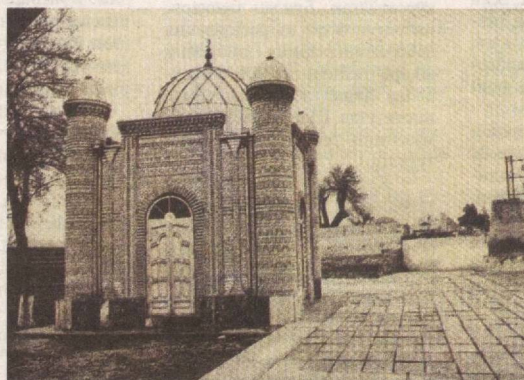
Фестиваль доирасидаги навбатдаги анжуман Hyatt Regency Tashkent меҳмонхонасида ўтказилди. Ушбу тадбирда миллий қадриятларимиз ва ўзбек ошхонасидан сўзловчи «O'zbekim» китобининг тантали тақдироти ўтказилди.

Китоб-альбом билан танишган ўқувчилар ундаги нодир тарихий ва замонавий ҳужжатлардан халқимизнинг моддий ва номоддий бойликлари, меъморий обидалари, бой мероси ҳақидаги ва бошқа кўплаб маълумотларга эга бўлади. «O'zbekim» китоби лойиҳаси устида 10 га яқин сураткаш ишлаган. Китоб учун иш жараёнида олинган 10 мингдан зиёд суратдан 2 мингтаси танлаб олинган. Наширдан 6 та панорамали сурат жой олган. Энг йирик фотокөпмизида 250 дан зиёд киши тасвирланган. Улар Ўзбекистонда яшовчи турли миллат вакиллари бўлиб, ҳар бири ўз миллий либосида акс эттирилган. Суратга олиш жараёнида керакли муҳитни яратишда 50 дан зиёд

АБУ УБАЙДА ИБН ЖАРРОХ ЗИЁРАТГОҲИ

**Вазирлар
Маҳкамасининг
2012 йил 18
январдаги йи-
гилиши қарори
асосида, Абу
Убайда ибн
Жаррох меъмо-
рий ёдгорлиги
келгусида ав-
лодлар учун
сақлаш мақса-
дида қайта
таъмирланди.
Ватандошлари-
миз ва хорижий
меҳмонлар учун
мақбара замо-
навий зиёрат**

ва сайёҳлик мас-
канига, археоло-
гик ёдгорликлар
асл ҳолича сақ-

ланадиган очик
осмон остидаги
музейга айлан-
тирилди.

Абу Убайда Омир ибн Абдуллоҳ ибн Жаррох милодий 584 йили Макка шаҳрида таваллуд топган. Балид бўлиб, озғин, очик юзли, сийрак соқоли одам бўлган. Жаннатийлиги башорати берилган ўн саҳобийдан бири. Ўрдун (Иордания)нинг Амвос деган жойида 58 ёшида вабодан вафот топиб, Бийсон қабристонида дафн этилган. Расулulloҳ (алайҳиссалом): «Бу умматнинг омонатдор кишиси Абу Убайда ибн Жарроҳдир», деганлар.

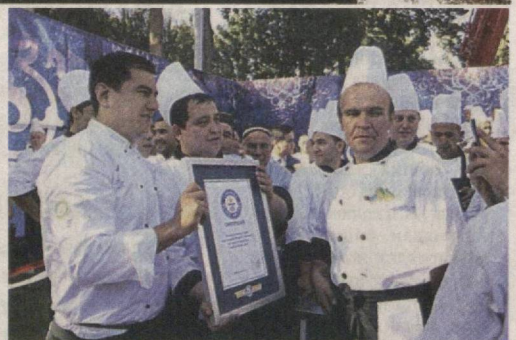
1401 йили Шом диёрини забт қилганида Амир Темур Абу Убайда ибн Жаррох мақбарасини зиёрат қилиб, хотирасига ҳурмат бажо келтиради. У зотнинг мазори ҳокидан олиб келиб, Қарши шаҳрида рамзий мақбарасини барпо қилдиради. Мажмуа дастлаб кичик мақбара, айвонли масжид, паҳсадан тикланган минора, ҳовуз ва катта дарвозадан иборат бўлган. Совет тузуми даврида ушбу маскан бутунлай қаровсиз аҳвода эди.

«Мустақиллик йилларида обод этилган муборак масканлар» китобидан олинди

таоми — паловнинг тайёрланиши ва бу жараёнда Guinness World Records вакиллари иштироки бўлди. Азим Тошкентнинг энг сара ошпазлари диаметри 4,2, ҳажми 8 метр куб ва балидлиги 1 метрдан ошди бўлган қозонда ош дамлаб Гиннеснинг рекордлар китобига киришни ўз олдиликларига мақсад қилиб қўйдилар. Guinness World Records вакиллари билан таом тайёрлаш рекорди ўрнатган экан. Ана шу рекордни янгиланиши мақсад қилган вакиллари-миз ўчоқ бошига жам бўлишди. Рекорд даражадаги ошни тайёрлаш учун махсус буюртма қилинган қозон-ўчоқни ҳам рекордлар китобига киритса бўлади.

— Ошпазларимиз паловни тайёрлаш учун рекорд

учун таомга тўрт тонна масаллик сарфланиши керак эди, — дейди Guinness World Records вакили Ричард Стеннинг. — Бугун ушбу талаб ошғи билан бажарилди. Паловни тайёрлаш жараёнида Guinness World Records талабларига тўлиқ риоя қилинди. Палов тайёрлаш бўйича жаҳон рекорди ўрнатилди. Бу, албатта, Гиннеснинг рекордлар китобида қайд этилади.

Хорижий меҳмонлар учун Ўзбекистоннинг 50 дан ортиқ ошпазлари томонидан тайёрланган паловдан татиб кўриш имкони ёқимли совға бўлгани

хунарманд-устанинг 500 дан ортиқ амалий санъат намуналаридан фойдаланилган.

Ушбу мега-фестиваль жараёнида пойтахтимизнинг турли масканларида ўрнатилган 20 дан ортиқ экранда намойиш этилди. Шунингдек, «Milliy» телеканали, Guinness World Recordsнинг Facebookдаги саҳифаси орқали тўғридан-тўғри эфирга узатилиб, уни 10 миллиондан ортиқ томошабин кузатиб борди.

Жобир ХҲАКУЛОВ
Сайилгоҳ кўчасидан
махсус тайёрлади.

БИР ҲОВУЧ ДУР

**ҲИКМАТ
ИЗЛАГАНЛАР
УЧУН**

Тўғри ва ҳақ
йўлдаги кишининг
юриши арслон
юришидан ҳам
маҳобатлироқдир.

Маҳмуд ЗАМАХШАРИЙ

Фаровонликка
шукр қилиш бало-
га сабр қилишдан
осонроқдир, са-
ломатликни сақ-
лаш дардини даво-
лашдан энгилроқ-
дир.

Абу Бакр ХОРАЗМИЙ

Ҳақиқатни очин-
глар, тўғри йўлдан
юринглар. Бир-
бирингиздан илм
ўрганиб, камол
топишингиз учун
дил пардасини очиб
ташланглар.

Абу Али ибн СИНО

Кўрдимки, Аллоҳ
дунё қўллагидан
озод қилган киши-
гина ҳақиқий ҳур
экан.

Нажмиддин КУБРО

Адолатсизликни
кўриш ва чурқ
этмаслик — унда
иштирок этишининг
ўзгирасидир.

Жан Жак РУССО

ХУРМАТЛИ ЮРТДОШЛАР!

“АСАКА” БАНК

“Мустақиллик куни” байрами
муносабати билан қуйидаги
миллий валютадаги мuddатли
янги омонат турини таклиф этади:

«МУСТАҚИЛЛИК — 2017»

Ушбу омонатнинг сақланиш мuddати 5 ой бўлиб,
омонатга ҳисобланган фоизлар
омонат мuddати тугагандан сўнг берилади.
Шу билан биргаликда, “Асака” банк миллий
валютада 26 ҳамда хорижий валютада 13 турдаги
қулай шартларда омонат турларини таклиф этади.

Ушбу омонат турини банкнинг барча филиалларида очиш мумкин.
Мурожаат учун: “Асака” банк филиаллари телефонлари:
120-39-81, 120-39-60, 120-39-63

Филиаллар	код телефон
Қорақалпоғистон филиали	(361) 770-60-59
Сурхондарё вилоят филиали	(376) 770-82-12
Андижон вилоят филиали	(374) 223-60-74
Сирдарё вилоят филиали	(367) 225-44-03
Асака филиали	(374) 233-21-99
Тошкент вилоят филиали	(371) 120-84-13
Фарғона филиали	(374) 226-96-63
Фарғона вилоят филиали	(373) 244-39-14
Бухоро вилоят филиали	(365) 770-05-19
Олтиариқ филиали	(373) 432-19-80
Бухоро шаҳар филиали	(365) 770-11-27
Кўҳон филиали	(373) 542-63-01
Жиззах вилоят филиали	(372) 226-43-11
Марғилон филиали	(373) 237-60-72
Қашқадарё вилоят филиали	(375) 221-07-41
Хоразм вилоят филиали	(362) 228-14-81
Навоий вилоят филиали	(436) 770-21-29
Тошкент шаҳар филиали	(371) 120-83-13
Зарафшон филиали	(436) 572-40-14
Автотранспорт филиали	(371) 120-39-95
Наманган вилоят филиали	(369) 227-15-68
Сирғали филиали	(371) 257-44-10
Самарқанд вилоят филиали	(366) 233-65-47
Шайхонтоҳур филиали	(371) 140-39-36
Афросиёб филиали	(366) 221-71-76
Юнусобод филиали	(371) 221-80-67

“Асака” банк сармоянгизнинг сақланиши ва кўпайишини кафолатлайди.
Барча омонатларингиз Фуқароларнинг банклардаги омонатларини
кафолатлаш фонди томонидан кафолатланади.

Сизнинг омонатларингиз:
- солиқлар ва мажбурий тўловлардан озод!
- маълумотлари сир сақланиши тўлиқ кафолатланади!
- эгаллик ва тасарруф ҳукуқи ўз ихтиёрингизда!
- миқдори чекланмаган!